

Uṭup Ulil Unuura wi Markuṭ apiituṅ

Uṭup ujuni

Ulibra wi uwo Uṭup Ulil Unuura wi Markuṭ apiituṅ. Markuṭ aambi wo naṭaṣar Yetu, aṣe bi gakandër na Pawulu, abi lemp kak na Piyeer. Aka ptiinkna iko yi apiituṅ ṭi Piyeer anjaan abi kaṭup bañaan iko yi Yetu adoluṅ ṭi mboṣ. Apiit wa pa banwoon baanwo bayuday, kadiimanaan baka ke na manjoonan Yetu awoon Abuk Naṣibaṭi. Markuṭ aṭup ṭi ulibra wi iko yi Yetu adoluṅ na yi ajukanuṅ bañaan, akak aṭiiniyaan pkeṭul na pnaṭa ṭi pkeṭ pi nul. Yetu ajukan bañaan na mnhina, ajeban bamaakal, adook ṅntaayi akuṭ ado iko iñoṅarënaan. Yetu aambi bi pwin biki bakjuukntënuṅ ṭi ulemp, abi bi pjuukëṭ, kawul kaṭuṭul kalukna, bañaan batum bahilna babuur. Baweek biki bayuday bapoka adoo do ke bafiṅa. Ñaan andoli ankṭaṣuṅ Yetu awo kabomandër mnhaj, ṭi ubaañsaani aluṅ kawo ṭi mnlilan. »

Hënk di ifah yi ulibra wi iwoon:

1. Yowan Nabattaar aṭup uko unkluṅ kabi (1.1-8)
2. Batitmu bi Yetu na jibi Fatana akdoon na pguura ajuban (1.9-13)
3. Ulemp wi Yetu du Galilay (1.14–9.50)
4. Yetu apëna Galilay pya Yeruṭalem (10.1-52)
5. Kanëm kabaañsaani ki Yetu ṭi umundu wi, pwayëṣ pi bawayṣuluṅ na pkeṭul (11.1–15.47)
6. Yetu anaṭa ṭi pkeṭ (16.1-8)

7. Yetu apën awinana ƚi kadun ki baƚaŝarul (16.9-20)

*Yowan Nabattaar aƚup uko unklunƚ kabi
(Maci 3.1; Luk 3.1-6,15-18)*

¹ Ujuni wi Uƚup Ulil Unuura unƚiiniyaanunƚ uko wi Yetu Krittü Abuk Naŝibaƚi* wii wi. ² Jibi Naŝibaƚi aƚupunƚ ƚi ulibra wi Itayi naƚuparul apiitunƚ:
« *Tenan, dlunƚ kayil nalempar naan ƚi kadunu,
abomanu bgah.*✧

³ *Pdiim plonƚ pahuuran du *pndiiŝ aji :*
« *Nabomaan bgah bi Ajugun aklunƚ kaƚëpna,
nadolana ilël itool.*»✧ »

⁴ Hënk di di Yowan nabattaar apënuƚ awinana du pndiiŝ aji : « Nawutan pjuban, naƚëlëŝ nƚbida, nado batitmu, Naŝibaƚi aŝë pënanan ipekadu. »
⁵ Bañaanƚ bti biki ubeeka wi Yerutalem na utaak wi Yuda bti baya du a, aƚup ipekadu yi baka, ado kë babattaar baka ƚi bdëk bi Yordan. ⁶ Yowan awohara kamiŝa ki babomanunƚ na pfaal pi untaam wi pnkunkaali aŝë tan katël ƚi blank ; aji de nƚguul na mnob. ⁷ Aji ƚup kaji : « Ñnaanƚ ankmbiinƚ ƚi kafet naan adëm apelën maakan, kë mëndoo ñoom ñoom kanƚup pfënëŝa iŝapaat. ⁸ Nji dbattaaran na meel, kë ul aŝë lunƚ kabattaaran na Uhaaŝ wi Naŝibaƚi. »

*Batitmu bi Yetu
(Maci 3.13-17; Luk 3.21-22)*

⁹ Wal mëntan wanƚ, Yetu apëna ubeeka wi Nataret du Galilay abi yeenk batitmu ƚi kañen ki Yowan du bdëk bi Yordan. ¹⁰ Wal wi akpënuƚ

* **1:1** Abuk Naŝibaƚi : Npiit nƚi nƚaanwo ƚi nƚibra nƚlon. ✧ **1:2** Malaki 3.1. ✧ **1:3** Itayi 40.3.

ti meel aşë win bați kē bahaabşaa, kē Uhaaş wi Naşibați uşë wala ti a awo ji ubalab ufaatal. ¹¹ Kē pdiim ploŋ paşë pēna bați aji : « Iwi, iwoonj Abuk naan, dŋalu maakan, dmaganu. »

Fatana ala pguur Yetu du pndiiş
(Maci 4.1-11; Luk 4.1-13)

¹² Wi uko waŋ uţëpaŋ ţëp, kē Uhaaş wi Naşibați uşë ya na Yetu du *pndiiş. ¹³ Awo da ŋnuur iŋeen ŋbaakër kē Fatana akdo na pguura ado buţaan. Yetu awo da ţaŋ na ŋko ŋi uţeeh, kē ŋwanjut ŋaktŋenka.

Yetu ajun pjukan

¹⁴ Wi uko waŋ uţëpuŋ, bamob Yowan, kē Yetu aşë ya Galilay aţiiniyaan Uţup Ulil Unuura wi Naşibați. ¹⁵ Aţiini aji : « Unuur ubani, Pşih pi Naşibați paŋogi, nawutan pjuban, naţëlëş ŋbida, nakak nafiyaar Uţup Ulil Unuura. »

Yetu adu batuh babaakër

¹⁶ Unuur uloŋ wi Yetu akpoşuŋ ti kabaŋ ki bdëk bi Galilay, aşë win Timoŋ na Andre aţa'ul kē bakfël bridiya du bdëk : bawo batuh. ¹⁷ Kē Yetu aşë ji na baka : « Naţaşaan, dkakanan batuh baŋaan. » ¹⁸ Ti dko mēnt, kē babi duk duk iridiya yi baka aţaşa.

¹⁹ Wi ayaan alow btiişu, awin Yakob na Yowan babuk ŋiintŋ aloŋ i katim ki Febede, kē bawo ti bţeem aboman iridiya yi baka. ²⁰ Adu baka ti dko mēnt, kē baduk Febede aşin baka ti bţeem na balemparul, aţaşa.

Yetu ajukan du Kapernawum abot ajeban ŋiintŋ i untaayi uneejuŋ
(Luk 4.31-37)

21 Yetu na baťaşarul baya du ubeeka wi Kaper-nawum. Ți *unuur wi pnoorfën wi bayuday kē așë ya aneej du *katoh kañehanaani ajukan. 22 Bañaan banktiinkuluŋ bañoŋar Ți pjukan pi nul, ajukan na pdiim pi nașih, aankdo ji *bajukan bgah bi *Moyit.

23 Wal mënt, Ți dko di bawoon ñiint alon i untaayi uneejuŋ awo da ; ahuuran aji : 24 « Ay, iwi Yetu i Nataret we wi ŋkaarun ba? Ibi bi ptokun i? Dme ñaan i iwoon: iwo ñaan nayimanaan i Nașibați ayiluŋ. » 25 Kē Yetu așë lëbar na wa aji : « Yompaan mntum, pënan Ți ñiint i. » 26 Kē untaayi ușë șëŋ șëŋan maakan ñiint i uneejuŋ, așë wuuk pdiim pweek apën Ți a. 27 Bammaaruŋ bti bañoŋar fuț așë Țiini na batënt baka aji : « We wi? Pjukan phalu pii pi, panwoon ji pi nașih! Aji Țiini na ŋntaayi ŋatiinka! » 28 Ți dko mënt, kē katim ki Yetu kașë pënala aniink Galilay.

Yetu ajeban anin ahar Fimon

29 Wi bapënaŋ pën Ți *katoh kañehanaani ki bayu-day kē Yetu așë gakandër na Yakob na Yowan aya uko bi Fimon na Andre. 30 Ñaaț anin ahar Fimon apiintı, kē uleef uyik na a maakan. Wi Yetu abanaŋ ban kē bașë Țupa. 31 Yetu abi aňoga, amëbana Ți kañen, anațana, kē uleef ubi joobët joobët na a, kē anața awul baka iko ide. 32 Na utaakal, wi unuur ujutun, kē bașë Țij Yetu bamaakal bti na biki ŋntaayi ŋaneejuŋ. 33 Ubeeka bti uyitiir Ți plëman pi katoh. 34 Ajeban bamaakal bti, bantumi abot apaț mmaak. Adook kak ŋntaayi ŋtum, așë wo aandinan ŋa ŋașup, Țiki aanjal ŋayuuj uko wi awoon.

Yetu amena apën ti Kapernawum aşë ñaay na Galilay ajukan

³⁵ Na nfa kub, wi bdëm bahumuñ nwoo, kē Yetu aşë naŋa apën. Aya du dko dangaguñ añehan Naşibaŋi. ³⁶ Fimoñ na biki bagakandëruñ kē başë pën pla'a. ³⁷ Wi bawinuluñ aşë ji na a : « Bañaan bti bala'u. » ³⁸ Kē aşë ji na baka : « Nabiin nya du ntanka nmpaŋi ñaññogun dko di, dwo i kaŋij baka kak Uŋup Ulil Unuura : Pŋup Uŋup Ulil Unuura pakaan kē mbii. » ³⁹ Kē aşë ŋep ti Galilay bti aŋup Uŋup Ulil Unuura ti itoh iñehanaani abot adook nŋtaayi.

*Yetu ajeban namaak bdoo
(Maci 8.1-4; Luk 5.12-16)*

⁴⁰ Unuur uloñ, namaak bdoo aloñ abi ti Yetu akooŋa, aŋup aji na a : « Woli inali, ihinan kakakanaan njinŋ†. » ⁴¹ Yetu kē aşë ñagi'a, atar kañen abana aşë ji : « Aa, dnali, kakan ijinŋ. » ⁴² Ti dko mënŋ kē pmaak pi bdoo papën ti a kē akak ajinŋ. ⁴³ Yetu aji na a aŋiŋ aşë lëbar na a aji : ⁴⁴ « Wutan kaŋup nin ñaan uko unŋepuñ, taraan iya iwinana du naŋenjan Naşibaŋi ibot ido bŋenjan bi Moyit ajakuñ pa bañow bi nu, kadiimanaan bañaan bti kē ijebi. » ⁴⁵ Kē ul, wi apënañ pën aşë jun pŋup bañaan bti uko undoluluñ, aniinkan uko unŋepuñ dko bti, kē Yetu aando hil ppën kawinana ti nbeeka. Aji pën kaya du dko dangaguñ, bañaan başë kapënna dko bti kabi ti a.

† **1:40** Ti bgah bi bayuday, namaak bdoo aŋop ti kadun ki Naşibaŋi.

2

Yetu ajeban ñiint̃ naṭakmaan apēnana ipekadu (Maci 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Wi ṅnuur ṅlon ṅaṭēpuṅ kē Yetu aṣē kak du ubeeka wi Kapernawum. Kē bañaañ baṣē tiink kē abii, awo du katoḥ. ² Pntuk pi bañaañ payitiir da atum kē dko dnaṭ daando wo ṭi plēman. Kē Yetu aṣē ṭup baka Uṭup wi Naṣibaṭi. ³ Baṭija ñiint̃ naṭakmaan i biint̃ babaakēr bamēbanuṅ. ⁴ Kē baṣē wo baanhil pṭija te du Yetu ṭiki bañaañ batumi, aṣē paya du uṣaṅ aboolēṣ dko dantaañuṅ na di Yetu awooñ, aṣē walan kajiiñ ki ñiint̃ naṭakmaan apiint̃uṅ. ⁵ Wi Yetu awinuṅ pfiyaar pi bañaañ bukuṅ bafiyaaruluñ, aṣē ji na naṭakmaan : « Ñiint̃u, ipekadu yi nu ipēni. »

⁶ Kē *bajukan Bgah baloñ baṣē ṭo du dko mēnt̃ aṣē ṣal aji : ⁷ « Hum di di ñiint̃ i aṅoomuṅ aṭiini hēnk? Akar Naṣibaṭi! In ahilanuṅ kamiir ṅnaañ ipekadu bē mēnt̃ Naṣibaṭi a ṭaṅ? »

⁸ ṭi dko mēnt̃, kē Yetu ammeeñ ṅṣal ṅi baka aṣē ji na baka : « we ukaañ kē nakṣal hēnk ba? ⁹ We uyojnuṅ ba, pji na naṭakmaan “Ipekadu yi nu ipēni” kēme “Naṭiiñ ijeṅ kajiiñ ki nu ipoṣ”? ¹⁰ Natenan, nabaañ ame kē *Abuk Ñiint̃ aka mn̄hina mi ppēnañ ipekadu ṭi mboṣ. » Wal mēnt̃ kē Yetu aṣē ji na ñiint̃ anṭakmuṅ: ¹¹ « Dji inaṭa, ijeṅ kajiiñ ki nu, iṭiṣ katoḥ. » ¹² ṭi dko mēnt̃ kē ñiint̃ anaṭa ajeṅ kajiiñ ki nul aṣē pēn̄ ṭi kadun ki bañaañ bti. Bañaañ bti bañoṅari aṣē dēman̄ Naṣibaṭi aji : « Njēmbaañ kawinara iko itēnt̃ yi. »

Yetu adu Lewi (Maci 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Uyaaş uloŋ kak Yetu aya du umbaŋ wi bdëk. Kë bañaan batum başë ji baya du a, ajukan baka. ¹⁴ Wi aktepun, awin Lewi abuk Alfe kë aŋo du dko dlukni daaşa di aklempnun, aşë ji na a : « Țaşaan » kë Lewi anaŋa aŋaşa.

¹⁵ Yetu awo ŋi pde du uko Lewi, kë bakobraar daaşa batum na bañaan baloŋ batum biki bajaan badu bado buŋaan başë wo da ade na a, ul na baŋaşarul ; hënk di bajaan batum kaŋaşa. ¹⁶ *Bajukan Bgah banwoon ŋi pntuk pi bafaritay wi bawinun kë Yetu akde na bakobraar daaşa na biki bajaan bado bawuŋaan aşë ji na baŋaşarul : « we ukaan kë akde na bakobraar daaşa na bado buŋaan? »

¹⁷ Yetu kë aşë tiink uŋup wi baka aşë ji : « Mënt bañaan banwoon bajeb banumiin nakuraar, bamaakal banumi'ulun. Mëmbi bi pdu banşalun aji bawo batool, dbi pdu bado buŋaan. »

Yetu aŋiiniyaan pyiman
(Maci 9.14-17; Luk 5.33-38)

¹⁸ Baŋaşar Yowan na biki bafaritay bawo ŋi pyiman, kë bañaan baloŋ başë bi aji na Yetu : « Baŋaşar Yowan na biki bafaritay baji bayiman, kë we ukaan kë biki nu başë wo baanji bayiman ba? » ¹⁹ Kë Yetu aşë teem baka aji : « Banoh naniim baanhil kayiman wi naniim ahumuŋ na baka di? Nnuur bti ŋi naniim akwoon na baka, baankhil pyiman. ²⁰ Nnuur ŋaluŋ kaban, wi naniim akjejaniin, ŋnuur mënt bayiman. ²¹ Nin ŋaan aanji bam kamişa kaŋaf na kalëmënt kahalu, woli ado haŋ kalëmënt kahalu katow kaŋaf, dko dantowiin dabaa haan haan maakan. ²² Kë nin ŋaan aanji ŋu

poot phalu ti n̄buuli n̄taf, woli ñaaŋ ado haŋ poot kafom n̄buuli, poot na n̄buuli n̄atoka. Ñaaŋ aji wo kaŋu poot phalu ti n̄buuli n̄halu! »

*Yetu awoon Ajug unuur wi pnoorfën
(Maci 12.1-8; Luk 6.1-5)*

²³ Unuur ulon wi pnoorfën Yetu amuur n̄teeh ni n̄deey, kē baŋaŋarul baŋe wuur ŋa kadoh. ²⁴ Kē bafaritaŋ balon baŋe ji na a : « Tenan, we ukaan kē baji bado uko wi bgaŋ baneenanuŋ pdo ti unuur wi pnoorfën ba? »

²⁵ Yetu atem baka aji : « Naambaan kaleyiira uko wi Dayiŋ adolon wi ul na batēntul bawoon ti kanuma kē ubon ubot ade baka i? ²⁶ Jibi aneejuŋ du katoh ki Naŋibaŋi* ti wal wi Abiyatar awoon naŋih i baŋeŋan, ajeŋ ipoom ade abot awul banwoon na a kē badee. Ipoom mēntŋ yi badolon pa bŋeŋan bi Naŋibaŋi, yi baŋeŋan ŋaŋ bakaan na pde. » ²⁷ Kē Yetu aŋe kak aji na baka : « Unuur wi pnoorfën udolana pa ñaaŋ, mēntŋ ñaaŋ adolaniin pa unuur wi pnoorfën. ²⁸ Hēnk, *Abuk Ŋiintŋ awo Ajug unuur wi pnoorfën. »

3

Yetu ajeban ñiintŋ anŋakmuŋ kañen

¹ Yetu akak aneeŋ du *katoh kañehanaani, kē ñiintŋ alon anŋakmi kañen aŋe wo da. ² Bañaan baten Yetu bnuura me ajeban ti unuur wi pnoorfën, baŋe baka wal mēntŋ uko utapara. ³ Yetu kē aŋe ji na ñiintŋ anŋakmuŋ kañen : « Naŋiin inaŋ ti ptoof. »

* **2:26** Ti wal wi Dayiŋ, kaloona kajaan kadiiman kē Naŋibaŋi awo da. Kul ki ki bajaan bado katoh ki Naŋibaŋi.

⁴ Ahepar baka aji : « We wi bgah bajakun ñaan ado ti unuur wi pnoorfën ba? Bnuura këme buṭaan? Pbuuran ñaan këme pfiṇa? » Kë başë yomp.

⁵ Yetu aten baka ayitan aşë deebaṭ abot ajooṭan ṭiki baanji baṅaga. Wi wi aṣaan aji na ñiint: « Taran kañen » kë atar ka, kañen kë kajeb na a. ⁶ Wi bafaritay bapënaṅ pën aşë yitiir na baṭaşar Herod baloṅ alaṭar jibi bakdoli kadoo kafin Yetu.

Yetu adat banjañan iñeen na batëb

⁷ Yetu apën aya agaag na baṭaşarul du umban wi bdëk. Pntuk pweek paṭaşa : Bapëna utaak wi Galilay, na wi Yuda, ⁸ ubeeka wi Yerutalem, utaak wi Idume, ṅtaak ṅi umban wundu wi bdëk bi Yordan na ṅntanka ṅi ṅmban ṅi ṅbeeka ṅi Tir na Fidoṅ. Babi bti ṭi a ṭiki batiink uko wi adoluṅ.

⁹⁻¹⁰ Jibi Yetu akjebanuṅ bañaan batum, bamaakal bti kë başë wuukar ala pbana, kë aşë ji na baṭaşarul babomana bṭeem, bañaan bawutna kapëm pëmana. ¹¹ Bañaan biki ṅntaayi ṅaneejuṅ baji wonṭi bawina, başë jot kaṅup ṭi kadunul kahuuran kaji : « Iwo Abuk Naşibaṭi! » ¹² Kë aşë ji lëbar na ṅa kaneenan ṅa pṭup ñaan i awoonṅ.

¹³ Yetu apaya du pnkuṅ aşë du biki adatuṅ, kë babi ṭi a. ¹⁴ Ṭi baka adat bañaan iñeen na batëb pa bawo na a, abot aluṅ ayil baka pṭup Uṭup wi Naşibaṭi. ¹⁵ Akak awul baka phina pi pdook ṅntaayi. ¹⁶ Bañaan iñeen na batëb biki Yetu adatuṅ biki biki : Timoṅ i aṭuun katim ki Piyeer, ¹⁷ Yakob na Yowan babuk Tebede biki awuluṅ katim ki Bowarneget uwoon babuk kamparantant ; ¹⁸ Andre, Filip, Bartolomi, Maci, Tooma, Yakob abuk Alfe, Fade, Timoṅ

i bajaan badu nagutar utaak, ¹⁹ na Yuda Itkariyot ambiin adek Yetu kafet.

Yetu aatem banklafulun

²⁰ Yetu akak du katoh kë bañaan batum kak babi ayit, ul na bařaşarul baando hilan pde. ²¹ Wi bayiřul batiinkun uko mënřan wan, aře biirada, řiki baji ayilaa.

²² Kë *bajukan Bgah bampënnun Yerutalem bakji : « Beltebul aneej ři a, mnhina mi uweek wi nřntaayi mi mi ajaan adookna nřntaayi. »

²³ Kë Yetu aře du baka ahoñ na baka aji : « Hum di di Fatana ahilun kadook uleeful? ²⁴ Woli bañaan biki přih banom apulad, přih mënř paanhilan kanař. ²⁵ Woli bañaan biki katoh kaloolan banom apulad, katoh mënř kaankhil kanař. ²⁶ Kë woli Fatana agut lah na bkowul, apulad, aanhil kanař, wi nul ubaa. ²⁷ Kë nin ñaan aře wo aanhil pneej du katoh ki ñiint ammëgařun, kajej bka bi nul kë aandun atana. Woli ado han aře jej bka bi katohul. ²⁸ Na manjoonan, dřupan, Nařibaři ahilan kamiir bañaan ipekadu na nřřup nřwuřaan ři bakřupun ři a, woli nřadoo tum. ²⁹ Kë ñaan ařale řup buřaan ři Uhaař wi Nařibaři nin Nařibaři aankmiira : ajuban přuban panwoon paankba. » ³⁰ Aji na baka han řiki baji unřaayi uwo ři a.

Bayiř Yetu biki mnfařan

(Markut 3.31-33; Maci 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Anin na bařa Yetu banař du bdig aře do kë badu'a. ³² Bañaan batum bařo afooya, kë baře ji na a : « Tenan, naan na bařa'u bawo bdig, bala'u. »

³³ Kë aře řeem baka aji : « In awoon ni na bařa naan ba? » ³⁴ Aten bañaan banřoon ayitan, aře ji

: « An nawoon ni na baŋa naan. ³⁵ Ñaan ankdolon uko wi Naŋibaŋi anjalun awoon abuk paapa na ni. »

4

Uhoñ wi nagur ndeey
(Maci 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Byaaŋ blon kak Yetu awo ɥi pjukan du kakab bdëk. Bañaan baŋum kë baŋe yit aña, baŋum ptum paŋ kë adoo paya aŋo ɥi bteem banwoon ɥi bdëk. Bañaan bti bawo du pkay. ² Kë aŋe ɥepna ɥi uhoñ aŋup baka iko itum. ɥi pjukan pi nul aji na baka : ³ « Natiinkan. Najaar apen pgur ndeey. ⁴ Wi akgurun ndeey kë nlon naŋe jot ɥi bgah ; kë nkat nabi ade na bti. ⁵ Kë nlon najot du dko di mmlaak di mboŋ manwoon maantumi. Kë nanaŋa ɥi dko menŋ ɥiki mboŋ maankes da. ⁶ Wi bnuur banaŋiin atër na, jibi nawoon naanwo na intaan, kë nalewi. ⁷ Nlon najot ɥi dko di iyiw, kë iyiw idem afiiklen na kë naambuki. ⁸ Nlon kë najot ɥi mboŋ mnuura, anaŋa adem, awul ndeey. Blon baji bawul mbuk iŋeen nwananŋ, blon kawul mbuk iŋeen paaj, blon kak mbuk iŋeen week. » ⁹ Yetu akak aji : « Ankaan ibaŋ itiinki, atiinkan! »

We ukaan kë Yetu aji hoñ?

¹⁰ Wi Yetu apenuŋ agaag, banfooyulun na banjaan iŋeen na batëb bawo ɥi phepara ɥi uhoñ wi ajaan ahoñ. ¹¹ Kë aŋe ji na baka : « An, baŋenan kë name uko ummeniŋ wi Pŋih pi Naŋibaŋi. Kë pa biki bdig ɥi uhoñ wi wi nji kaŋupun na baka. ¹² Hënk,
woli badoo ten baankwin,
woli badoo tiink, baankte
hënk baanktëlës nbida,

Naşibaţi aşë wo aankmiir baka ipekadu. »☆

¹³ Yetu aji na baka : Naamme uko wi uhoñ wi ujakun? Kë hum di di nakmeen uhoñ bti wi nji kalun kahoñ ba? ¹⁴ Nagur ndeey, Uşup wi Naşibaţi wi wi aktepiin. ¹⁵ Bañaan balon bawo ji bgah bi Uşup ujutun, wi bantiinkan tiink Uşup, kë Fatana aşë ban apënan uşup wi batepiin ti baka. ¹⁶ Kë balon bawo ji dko di mnlak di ndeey najotun, bayeenk ti dko mënş Uşup na mnlilan, ¹⁷ aşë wo baanka intaan, baanji başijan kaliintan. Wi Uşup uktu'an şu bajun pnooran baka këme phajan baka baji babi wutan wutan. ¹⁸ Banwoon dko di iyiw, bajaan batiink Uşup, ¹⁹ kë manşaaş, pyok panjaan pafooşan bkow, na pñeebar iko itum naşë fiiklën Uşup kaneenan wa pbuk. ²⁰ Banwoon mboş mnuura, bajaan batiink uşup, kadinan wa, kaşë buk ndeey. Alon aji buk ndeey iñeen şwajantş, alon ndeey iñeen paaj, alon iñeen week.

Uhoñ wi unkaniya
(Luk 8.16-18)

²¹ Yetu akak aji na baka : « Baji batehan unkaniya kaşë fëş wa na kakana këme kaşu wa ti kalişa uşeeh i? Mënş ti bko duuş di di bajaan başu wa i? ²² Uunka nin uko ulon ummeniin unwoon uunkmeetaana, unhankaniin unwoon uunkpën bdiş kameetaana. ²³ Ankaan ibaş itiinki atiinkan! »

²⁴ Akak aji na baka « Nadoon kaşalntën bnuura uko wi naktiinkunş, balun kaniiban na kaniibi ki najaan naniibna kadoo kapelan. ²⁵ Bawul ankaan, kë anwoon aankaa, bateh uko wi adoon aka. »

Uhoñ wi ndeey şanjaan şanaşa bdi di şa

☆ 4:12 İşayi 6.9-10.

²⁶ Yetu akak aji : « Hënk di Pših pi Naşibaţi pa-woon: woli ñaan agur ñdeey, ²⁷ aņoyëntle na utejan këme anaţa na nfa, ñdeey ñaji ñakub kadëm bë aanji me jibi ñadoli do. ²⁸ Mboş ći uleef wi ma manji manjun kabuk ujaagal, kabaa wul ibëb, ñdeey ñaşë pën ći ya. ²⁹ Wi ñdeey ñakayan kay başë jun pkaaw ña, ćiki kakit kabani. »

Uhoñ wi pbuk pmpoţi

(Maci 13.31-32; Luk 13.18-19)

³⁰ Yetu akak aji na baka : « We wi ñëknaamntënuñ na Pših pi Naşibaţi këme na uhoñ uhoñ wi ñkyuujnuñ pa? ³¹ Panaam ji pbuk pampotëtaanuñ ći mbuk mi mboş bti. ³² Woli batepi pa, paji panaţa, kawo bgof bandëmnun ći ugof untepiin ći unkindaar, inah yi ba iji idëm, kë ñkat ñado ji ñahil pdo intañ yi ña ći blifi. »

³³ Yetu aji ıp iko itum itënt yun ći uhoñ, kaıpna na bañaan bahilna bawat ibaţ ći uko wi akjakun. ³⁴ Aji ćiini na baka ći uhoñ ťañ aşale gaag na baţaşarul aji piban baka wa bti.

Yetu aţañan ukëk

(Maci 8.18,23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Utaakal wi unuur mënt Yetu aji na baţaşarul : « Najoh ñya bdëk umban wundu. » ³⁶ Baţaşarul baya na a ći bţeem bi awoon aduk pntuk pi bañaan. Iţeem ilon ıkak awo na baka. ³⁷ Kë ukëk uweek uşë naţa kë ñmaaron ñafël meel du bţeem, kë bado jun ptum. ³⁸ Kë Yetu aşë ñoyënt wal mënt ći kafet ki bţeem apaf bkow ći pbulja. Kë başë huma aji : « Ajugun, iindo haajala, ñket? » ³⁹ Kë aşë ten, alëbar na uyook akuţ aji na bdëk : « Yompan, ćiiman. » Uyook kë unaţi, kë dko dayompandëri. ⁴⁰ Yetu kë aşë ji na

baka : « we ukaan kë nalënk hënk ba? We ukaan kë naanfiyaari ba? » ⁴¹ Kë başë lënk maakan aşë tıpar aji : « In awi ba, kë uyook na meel ıadool ji ıtatiinka? »

5

*Yetu ajeban ıtiiıt i ıtntaayi ıtaneeyun
(Maci 8.28-34; Luk 8.26-39)*

¹ Baban bdëk umban wundu, du utaa wi Genateret. ² Wi Yetu awaliyan wala ıtı bteem, kë ıtiiıt alon ampënnun du pnguran i untaayi uneejun aşë bi ıtı kadunul. ³ Pnguran pawoon katohul, kë nin alon aanhil ptana udole wo na mnkorentu ma. ⁴ Nyaaş ıtum aji wo na ifeeru ıtı ihoıt babot katana na mnkorentu, kë aşë ji marana maran ma kabot kakit ya, kë nin alon aanhil pkakana adoom. ⁵ Aji bi duka duka du pnguran na inkuı, kawuuhar, kapiharën uleef na mnlak.

⁶ Wi awinun Yetu du kalowan, aşë ıtı, abi anup ıtı kadunul ⁷ aşë huuran na pdiim pweek aji : « We wi ıtkaarun ba, Yetu Abuk Naşıbaıtı *Andëmun Maakan? Dkooıtı kooıtı tenan ıtı Naşıbaıtı, kha-janaan. » ⁸ Aji han ıtıki Yetu aji na untaayi upën ıtı ıtiiıt.

⁹ Yetu akak ahepara aji : « Katimu kawo hum? » Kë atëem aji : « Pntuni pawoon katim naan, ıtumi. » ¹⁰ Kë ıtaşë kooıtı maakan awut kadook ıtı ıtalow utaa.

¹¹ Kë uşë ka ıtı pnkuı batani bweek bi ıtıkuma ıtankşuıun. ¹² Kë ıtntaayi ıtaşë kooıtı Yetu aji : « Wutun ıtıya ıtneej ıtı ıtıkuma ıtun. » ¹³ Kë adinan ıtı. Kë ıtapën, aneej ıtı ıtıkuma. Batani kë başë pënna du

pnkuṅ ajot du bdëk. Nkuma ṅawo iñeen-week ṅyaaş iñeen ṅtëb (2000). ṅayoora bti.

¹⁴ Bayeṅ ṅkuma kē başë ṅi aniinkan uko wi baw-inuṅ du ubeeka na ṅntanka. Bañaan kē baya pten uko unṅëpuṅ. ¹⁵ Babi ṅi Yetu aşë win ñiinṅ i pntuni pi ṅntaayi paneejuṅ kē aṅo awohara, akak ñaan, kē başë lënk. ¹⁶ Banwinuṅ uko unṅëpuṅ bakakalëş uko undoluṅ ñiinṅ mënṅ na uko wi ṅkuma. ¹⁷ Wal mënṅ kē başë kooṅ Yetu apën ṅi utaak wi baka.

¹⁸ Jibi Yetu akpayiin ṅi bṅeem, ambiin aneeja kē aşë kooṅa pa pduka na a. ¹⁹ Yetu aandinana wa aşë ji na a : « Kakan katoḥu, yaan du bayiṅu iṅup baka uko bti wi Ajugun adooṅ pa iwi, jibi añagi'iin. » ²⁰ Kē aya niinkan uko wi Yetu adoluṅ pa a ṅi Utaak wi ṅbeeka Iñeen. Kē bañaan bti başë ñoṅar.

Yetu anaṅan abuk Jayirut ṅi pkeṅ abot ajeban ñaaṅ alon

(Maci 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Yetu akak umban wundu na bṅeem. Kē bañaan baṅum bakak ayit añoga ṅi kakab bdëk. ²² Hënk, kē naweek alon ṅi biki *katoḥ kañehanaani ki bayuday i katim kawoon Jayirut aşë bi. Wi awinuṅ Yetu, abi ajot ṅi ihoṅ yi nul, ²³ akooṅa maakan aji : « Abuk naan ñaaṅ amaak adoo ñogan pkeṅ, biin ipafa iñen ahilna ajeb awut kakeṅ. » ²⁴ Yetu agakandër na a, pntuk pweek kē paşë ṅaşa, apëm pëmana.

²⁵ Kē ñaaṅ alon anwoon na pmaak pi ptula pñaak ṅşubal iñeen na ṅtëb aşë wo na baka. ²⁶ Ahaj maakan ṅi iñen yi bakuraar baṅum, atok bka bi nul bti bë aanwin nin uko ulon, kē pmaak pabaa dëm dëm pya. ²⁷ Wi atiinkuṅ kē baktiiniyaan uko wi Yetu, kē aşë bi neeṅ ṅi pntuk, abi ṅi kafet ki Yetu aban

kambiint ki kamişa ki nul. ²⁸ Aji ti uşalul woli adoo hil aban kamişa ki nul, abi jeb jeb. ²⁹ Wi abanuŋ kamişa ki Yetu, kë pñaak pabi ʒañ ʒañ, kë atiink ti uleeful kë ajebi.

³⁰ Wal mēnt̄ kak kë Yetu ašē tiink phina plon̄ kë papēn̄ ti a. Awuŋşa ti pntuk ašē ji : « In abannuŋ imişa? » ³¹ Baʒaşarul baji na a : « Iwin kë pntuk pakpēm pēmanu, kë ibaa hepar ñaan̄ ambaniin̄? »

³² Ul, kë ašē ten ayitan, ala ñaan̄ ambanuluŋ. ³³ Naat̄ alēnk akat kat, ʒiki ame uko un̄t̄puŋ. Abi ajot̄ ti kadun ki Yetu aʒup manjoonan̄ bti. ³⁴ Kë Yetu ašē ji na a : « Ñaaʒu, pfiyaar pi nu pajebanu. Yaan bnuura, pmaak pašē pawutanu. » ³⁵ Ahum kaʒiini kë bañaan̄ balon̄ bašē pēnna du uko naweek i katoh kañehanaani ašē ji na Jayirut: « Abuku aneemi, wutan kanooran kak najukan. » ³⁶ Yetu kë ašē pok ptiink bʒup bi bañaan̄ bukuŋ, aji na naweek i katoh kañehanaani : « Klēnk, fiyaaran ʒañ. » ³⁷ Piyeer, Jakob na Yowan aʒa Jakob ʒañ baʒaşuluŋ aanwut nin bañaan̄ balon̄ kak kë baʒaşa. ³⁸ Wi babanuŋ du uko naweek i katoh kañehanaani, Yetu kašē win dko kë dayewla maakan, bañaan̄ bawooni abot awuuhar. ³⁹ Aneej ašē ji na baka : « we ukaan̄ kë nakʒaat awooni ba? Napoʒ aankeʒi, aŋoyēnt̄ ŋoyēnt̄. » ⁴⁰ Bañaan̄ bawo wal mēnt̄ ti pben̄ Yetu.

Kë ašē do kë bañaan̄ bti bapēni, ajeja ašin na anin napoʒ na biki agakandēraanuŋ, aneej du dko di napoʒ awoon̄. ⁴¹ Ajej kañen ki napoʒ ašē ji na a : « *Talita kum* » uwoon̄: « Poon, djaku inaʒa! » ⁴² Ti dko mēnt̄ kë anaʒa, apoş, kë bañaan̄ bašē ñon̄ar maakan. Napoʒ aka wal mēnt̄ ŋşubal iñeen na ŋtēb.

43 Yetu kë aşë şook baka aji bawut kado alon ame, aşë do kë bawul napoţ kë adee.

6

Yetu aya Nataret

(Maci 13.53-58; Luk 4.16,22,24)

¹ Yetu apenna da, aya ubeeka wi akuşnaaniin, kë baţaşarul bagakandër na a. ² Ți unuur wi pnoorfën, awo Ți pjukan du *katoĥ kañehanaani. Bañaan batum banktiinkuluĥ bañoĥari, aşë ji : « Țuĥ di di i mënţ ameenuĥ iko yi? In awululuĥ uşal untuĥa wi, kë adoo ji do mlagre mntënt mi na iñen yi nul? ³ Mënţ naţukan abuk Mariya a i? Mënţ abuk anin bi Yakob, Yoteţ, Yuda na Fimoĥ a i? Kë baţa'ul baat, baanwo Ți na un i? » Kë uko waĥ uneenan baka pfiyaara.

⁴ Yetu aji na baka : « Naţupar Naşibaţi, Ți ubeeka wi nul, Ți ptoof pi bayiţul na Ți katoĥul meet Țaĥ di di bañaan bawooĥ baanji bamëbana bnuura. » ⁵ Mlagre mi adoluĥ Țaĥ manwoha pjeban ba-maakal baloĥ wi apafuĥ baka iñen. ⁶ Añoĥar Ți uko wi bawooĥ baanfiyaari.

Yetu ayil banjañan iñeen na batëb

(Maci 9.35; 10.1,5-14; Luk 9.1-6)

Yetu aya du ņntanka ņaĥñoĥuĥ da aţup Uţup Ulil Unuura wi Pşih pi Naşibaţi. ⁷ Ado kë banjañan iñeen na batëb babii. Kë aşë yilna baka batëb batëb, awul baka mnĥina mi pdook ņntaayi. ⁸ Aji na baka baji ñaan kaţij pjuuţi Țaĥ, başë bawut kaţij uko ude, umañ, itaka. ⁹ Aji na baka bawoha na işapaat na imişa yi baţuuĥ. ¹⁰ Yetu aji na baka : « Woli naban Ți dko, naţoon Ți katoĥ ki bakyeenkanan te unuur

wi nakpënuŋ ƚi dko mëntŋ. ¹¹ Woli naban ƚi dko dlonŋ kē baanyeenkan abot awo baantiinkan, woli napën, nadan danaan pdëpalën ƚi ihoŋ yi nan : hënk nayuuŋ baka kē bado buŋaan. »

¹² Wi banjañan bayaanŋ, baŋup bañaanŋ kē bawo i kawut pjuban kabot kaŋëlëŋ ñbida. ¹³ Badooŋ ñntaayi ñtum abot akër bamaakal batum ukëra ƚi bkow ajeban baka.

Herod na Yetu
(Maci 14.1-2; Luk 9.7-9)

¹⁴ Herod naŋih atiink kē bañaanŋ baktiiniyaan uko wi Yetu ƚiki katimul kapënalaa. Baji : « Yowan Nabattaar anaŋiinŋ ƚi pkeŋ ukaanŋ kē awo na mnhina mi pdo mlagre. » ¹⁵ Balonŋ kē bakji *Eli a, balonŋ kak baji Naŋupar Naŋibaŋi a, annaamuŋ na baŋupar Naŋibaŋi bajon. ¹⁶ Wi Herod atiinkuŋ ñŋup ñuŋ aŋë ji : « Yowan i ndoonŋ kē bafaali anaŋiinŋ ƚi pkeŋ! »

Pkeŋ pi Yowan Nabattaar
(Maci 14.3-12; Luk 3.19-20)

¹⁷⁻¹⁸ Herod naŋih abi jej Herodiyana, ahar Filip abuk aŋin aniiim, kē Yowan Nabattaar aŋë ji na a : « Bgah bi nja baneenan ñaanŋ ajej ahar abuk aŋin aniiim. » Uko wanŋ uŋuunŋ kē Herod ado kē bamoba awat ukalabuŋ abot atana na mnko-rentu. ¹⁹ Herodiyana aŋoor Yowan abot aŋal pdo bafiña, aŋë wo aanhilani, ²⁰ ƚiki Herod aŋi Yowan wi ameenŋ kē awo ñaanŋ natool abot ayiman, aji yeñana. Herod aji ñal pdo katiinka, aŋë ji woli atiinka aanji me uko uŋal. ²¹ Unuur ulonŋ kē Herodiyana aŋë ka uko udooni bafiñ Yowan. Unuur mëntŋ Herod ado ufettu unkleŋanuŋ unuur wi abukiinŋ, adu baweek biki dko, baweek biki bangoli, na

bañaan bantiinkaniin ɸi Galilay. ²² Poonu abuk Herodiyana mēnt aneej uki, Herod na biki aduun ɸi ufettu bti kē başē lilandēra. Kē Herod naşih aşē ji na poonu un: « Heparaan uko wi inaluŋ, dwulu wa. » ²³ Abot amehna aji : « Uko bti wi ikheparaanun dwulu wa, woli idoo ŋal kakib utaak wi naan ɸi ptoof kawulu umban ulon. »

²⁴ Napoɸ kē aşē pēn ahepar anin aji : « we wi mbaan ahepara ba? » Kē ateema aji : « Bkow bi Yowan Nabattaar. » ²⁵ Poonu ataran akak du naşih aşē ji na a : « Dŋal iwulēn hēnkuŋ ɸi praata, bkow bi Yowan Nabattaar. »

²⁶ Naşih ajooɸani, kē pmehna pi nul na bañaan biki aduun ufettu başē ɸu kē aanhil ppok. ²⁷ Aji na nayeŋ ɸi dko mēnt aya aɸij bkow bi Yowan. Nayeŋ kē aya faala du ukalabuş, ²⁸ aɸij bkow ɸi praata awul napoɸ ŋaaɸ, kē aya awul anin. ²⁹ Wi baɸaşar Yowan batiinkun uko unɸepun, babi ajej puum pi nul aya moy.

Yetu ade de'an pntuk pi bañaan

(Maci 14.13-21; Luk 9.10-17; natenan ɸi Yowan 6.5-13)

³⁰ Banjañan bakak aşē bi ayit ɸi Yetu, aɸupa uko bti wi badoluŋ na wi bajukanun. ³¹ Kē aşē ji na baka : « Nabiin na nji du dko dangaaguŋ nanoorfēn ntiinku. » Aɸiini haŋ ɸiki bañaan batum baya abi, kē baando hilan ade.

³² Kē başē ya na bɸeem du dko dangaaguŋ. ³³ Wi bañaan bawinuŋ baka kē bakya, batum bame uko wi bakdoluŋ. Wal mēnt wi wi bapēnnun ŋbeeka bti aɸi aya du dko mēnt aban baka da uteek.

³⁴ Wi Yetu akwaliin̄ ṭi b̄teem awin pntuk pweek pi bañaan̄, aṣë ñaga baka, bawo wo ji ṅkaneel ṅanwoon̄ ṅaanka nayafan. Wi wi aṣaan̄ awo ṭi pjukan baka iko itum. ³⁵ Jibi unuur ukyaan̄ pjot, kē baṭaṣarul baṣë bi añaoga, aji na a : « Dko di dagaagi kē unuur ubot alow ; ³⁶ dolan baka baya du ṅfēt̄ na ṅntanka ṅaññogun̄ dko di, bahilna baka uko ude. »

³⁷ Kē Yetu aṣë teem baka aji : « An, Nawulan baka bade bdi di'an. » Kē baji na a : « Njejna ṭun̄ itaka* iliina yan̄ kahilna kanug uko ude pa bañaan̄ biki bti? » ³⁸ Yetu aji na baka : « Nawo na ipoom hum ba? Nayaan naten. »

Kē baya aten, abi aji na a : « Nkaha ipoom kañeen na ṅṭëb ṅṭëb. »

³⁹ Wi wi aṣaan̄ aji na baka bado bañaan̄ baṭo ṭi ujaagal bado kntuk. ⁴⁰ Baṭoona kntuk ki bañaan̄ iñeen-week, na ki iñeen kañeen. ⁴¹ Yetu ajej wal mēnt̄ ipoom kañeen yun̄ na ṅṭëb ṅṭëb, akat kēs̄ du baṭi aṣë beeb Naṣibaṭi ṭi iko ide yun̄, akitēs̄ ipoom awul baṭaṣarul bawul bañaan̄. Akak ado kē bafaṣ̄ baka bti ṅṭëb ṅun̄. ⁴² Bañaan̄ bti bade ayok, ⁴³ kē baṭij kkaar iñeen na ktëb ki ipoom na ṅṭëb ṅandukiin̄. ⁴⁴ Ṭi bandeen̄ bukun̄, biin̄ṭ̄ bawo iñeen-week ṅyaaṣ̄ iñeen kañeen (5000).

Yetu apoṣ̄ ṭi bdëk duuṭ̄

(Maci 14.22-32; natenan ṭi Yowan 6.15-21)

⁴⁵ Wi bañaan̄ baba'an̄ ba pde, Yetu ado kē baṭaṣarul bapaya ṭi b̄teem ajota kadun, baya umban̄ wi Bettayida du bdëk umban̄ wun̄, ul kē aṣë duka aṭiiṣan̄ bañaan̄. ⁴⁶ Wi adolun̄ bañaan̄ bti kē

* **6:37** Itaka : Itaka mēnt̄ iwo baluk bi ṅnuur iñeen-week ṅyaaṣ̄ ṅṭëb.

bañişi, aşë paya du pnkuñ añehan Naşibañi. ⁴⁷ Wi unuur uyobuñ, bteem bawo ñi ptoof pi bdëk, ul kë aşë wo aloolan du pkay. ⁴⁸ Awın baka kë banoor na ppaat wi uyook uwoon uunkyook ataañ na umbañ wi bakyaañ. Kaya utejan mnjel, kë aşë poş ñi bdëk duuñ abi adoo la ptep baka.† ⁴⁹ Wi başaşarul bawinuluñ kë akpoş ñi bdëk duuñ, banuñ aji ujurte wa, aşë fuuñ idiim, ⁵⁰ bawina bukal bti aşë lënk. Ul, kë aşë ñiini na baka ñi dko mënñ aji : « Nawutan kahaajala, ñji a, nawutan kalënk. » ⁵¹ Wi wi añaañ apaya du baka ñi bteem, uyook kë uşë tañan. Bañoñar maakan, ⁵² na manjoonan, baamme jibi Yetu adoon mlagre mi ipoom, kë iñeb yi baka ikak awo ñi bdëm.

*Yetu ajeban bamaakal du utaak wi Genateret
(Maci 14.34-36; natenan ñi Yowan 6.22-25)*

⁵³ Wi bamuuruñ, aban du pkay du utaak wi bagenateren, bakaban bteem ñi kabañ. ⁵⁴ Wi baheli'an hela kë bañaañ başë yikrën Yetu. ⁵⁵ Baya ñi utaak bti añij bamaakal ñi ijiin du dko di batiinkuñ aji awoo. ⁵⁶ Dko bti di aneejuñ, du ntanka, nbeeka, nfeñ, baji bañij bamaakal du bayiti, kakooña awut babana woli udoo wo kambiint ki ulankon wi nul ; kë bambanuñ ka bti bajebi.

7

*Udolade wi bajon
(Maci 15.1-20)*

¹ *Bafaritay na *bajukan Bgah balon bampënnuñ Yerutalem babi ayit añaog Yetu. ² Bawin

† 6:48 Adoo la ptep baka këme aya du baka.

kë baṭaşar Yetu baloŋ kë bakde bë baaññow iñen jibi udolade ujakuŋ. ³ Hënk di uwoon, bafaritay ji bayuday bti baanji bade kë baaññow iñen yi baka bnuura. Baji bado haŋ pa pmëban udolade wi bajon. ⁴ Babot awo baanji bade woli bapëna bayiti bë baantul tulan ŋleef ŋi baka na meel. Bakak amëban idolade itum yi bajon, ji pñow ikoopa, idunk, na iraata. ⁵ Ukaaŋ kë bafaritay na bajukan bgah bahepar Yetu aji : « we ukaaŋ kë baṭaşaru baanji baṭaş udolade wi bajon, babaa ji bade de bë baaññow iñen? »

⁶ Ateem baka aji : « Itayi afaŋ wi aṭiiniyaanuŋ uko wi nan, an balagare, Naşibaṭi aji ṭi ulibra wi Itayi : *“Pntaali pi paji padëmanaan na mntum ṭañ, kë uhaaş wi pa uşë lowën.*

⁷ *Pñehan na bṭeŋan bi baka iinjakën nin uko uloŋ iko yi bakjukanuŋ iwo udolade wi bañaan bajën ṭañ.”*✧

⁸ Naji naduk uko wi Naşibaṭi ajakuŋ kaşë mëban udolade wi bañaan bajën. »

⁹ Akak aji na baka : « Naji napok bnuura uko wi Naşibaṭi ajakuŋ kaşë kaṭaş udolade wi nan. ¹⁰ Moyit aji : “Mëbaan şaaş na naan bnuura✧” akak aji : “Ankkaruŋ aşin këme anin, pkeṭ pakwoon baluk bi nul.”✧ ¹¹ An, naşë ji : Woli ñaaŋ aji na aşin këme anin : “uko wi nhilanuŋ lah kaṭënknu uwo ‘korban’ (uwoon; uwo wi Naşibaṭi.)” ¹² Naji nadinana keeri awut kado nin uko uloŋ kak pa aşin këme anin. ¹³ Hënk di nagaruŋ uṭup wi Naşibaṭi na udolade wi nakjukanuŋ. Nabot aji nado iko itum itënt yuŋ kak. »

✧ 7:7 Itayi 29.13. ✧ 7:10 Ppën 20.12. ✧ 7:10 Ppën 21.17.

14 Wi wi Yetu akaan adu pntuk pi bañaan aji na baka : « Natiinkan an bti nabot name. ¹⁵ Nin uko ulon unwoonun bdig uunhilan kaṭopan ñaan ti kēš ki Našibaṭi, wal wi ukneejuṅ ti a. Uko unjaan upēnna ti a ujaan uṭopana ti kēš ki Našibaṭi. [¹⁶ Ankaan ibaṭ itiinki atiinkan !] »

17 Wi Yetu aneejuṅ du katoh alow pntuk, baṭašarul bahepara uko wi uhoñ ukjukanun. ¹⁸ Kē aji na baka : « An kak hēnk di di nawaanun ṅšal i? Naamme me kē nin uko ulon wi bdig unkneejuṅ ti ñaan uunhilan kaṭopana ti kēš ki Našibaṭi i? ¹⁹ Uunji uneej ti uhaaš wi nul, ti kayiṅul di di ujaan uneej, aya kapēnan wa du bnṭeeh. » Hēnk ti ṅṭup ṅun, Yetu adiiman kē iko ide bti inuura.

²⁰ Aji kak : « Uko unjaan upēn ti ñaan ujaan ukakana aṭop ti kadun ki Našibaṭi. ²¹ Hēnk di uwoon, du ṅhaaš meeṭ ṅi bañaan di di ṅšal ṅwuṭaan ṅjaan ṅapēnna, ṅšal ṅanjaan ṅaṭij pjuban pi piint, kakij, pfiṅ, ²² ppiint na ahar ñaan kēme ayin ñaan, pñeebar iko, mnṅot, kaguuru, pṭuunk, pṅal uko wi atēntu, bkuutar, bbeehar, bpēn. ²³ Iko iwuṭaan yun bti iji ipēnna ti ñaan meeṭ yul ijaan iṭu ñaan kaṭop ti kēš ki Našibaṭi. »

*Pfiyaar pi ñaaṭ anwoon aanwo nayuday
(Maci 15.21-28)*

²⁴ Yetu apēn da, ašē ya umban wi ubeeka wi Tir. Aneej du katoh kalon ašē wo aanṅal bame, kē bañaan bašē mehaara me. ²⁵ Uunjoni, kē ñaaṭ alon i untaayi uneejuṅ ti abukul ñaaṭ ašē tiink kē baṭiiniyaan uko wi nul ašē bi ajot ti ihoṭ yi nul. ²⁶ Naaṭ mēntṅ aanwo nayuday, awo nafiniten i utaak

wi Firi. Akooŋ Yetu aji na a adook untaayi, upën ƚi abukul.

²⁷ Yetu kë aji na a : « Wutan duna bapoŋ bade bayok, uunnuura bajej pde pi bapoŋ bawul n̄buş n̄mpoŋi* . » ²⁸ N̄naaŋ ateema aji : « Ajugun, ifaŋi, kë n̄buş n̄mpoŋi n̄aşë ji n̄ade ituk yi bapoŋ bawatuŋ ƚi umeeşa uŋeeh. » ²⁹ Wi wi Yetu aŋaŋ aji na a : « Uŋup wi, uŋu kë untaayi upën ƚi abuku, yaani. »

³⁰ N̄naaŋ mënŋ akak katohul aŋenk kë napoŋ apiinŋ ƚi kalişa, kë untaayi upën ƚi a.

*Yetu ajeban nadënëmaan
(Maci 15.29-31)*

³¹ Yetu apën du umbaŋ wi ubeeka wi Tir aŋëpna wi Fidoŋ amuur utaak wi N̄beeka Iñeen aŋë ya umbaŋ wi bdëk bi Galilay. ³² Baŋija nadënëmaan ankaŋ aji noor na bŋup, aŋë kooŋa apafa iñen.

³³ Yetu ajeja kë balow bañaŋ, aya agaag. Aŋu'a ikoŋ ƚi ibaŋ, atëfëj, abana pndemënt, ³⁴ aŋë kat këş du baŋi, awuuk uhefënt aŋë ji na n̄iinŋ: « Efaŋa » uwoon « haabŋiin. » ³⁵ ƚi dko mënŋ, ibaŋ ihaabŋaa, kë pndemënt pabot afënëşa, kë akŋiini bnuura.

³⁶ Kë Yetu aŋë ji na bañaŋ bawut kaŋup nin n̄aŋ uko unŋëpuŋ. Jibi akneenanuŋ baka, kë babaa ƚiiniyaan ƚiiniyaan maakan uko wi adoluŋ. ³⁷ Bañoŋar pñoŋar pweek maakan aŋë ji : « Ado iko bti bnuura, adoo do kë bandënëmuŋ baktiink, kë babiiş bŋup baktiini. »

* **7:27** N̄buş n̄mpoŋi : Wal mënŋ bayuday baji baji banwoon baanwo bayuday bawo n̄buş.

8

Yetu ade de'an bañaan iñeen-week nbaakër nyaaş iñeen

(Maci 15.32-39; Markut 6.30-44)

¹ Ƨi nnuur mënƧ bañaan baƧuma tum aşë wo baanka uko ude, ukaan kē Yetu adu baƧaşarul aji na baka : ² « Dñağa bañaan biki, nnuur nƧwajanƧ nji ni, ni bawoon na nji abot awo baanka uko ude. ³ Woli dji na baka baƧiis, kē baya na ubon, baya jot du bgah te balon Ƨi baka bapëna dko dlow. »

⁴ BaƧaşarul bahepara aji : « Ƨun di di nƧkaanun ipoom iwul baka bade badoo bayok? Dko di nƧwoon di dagaagi. »

⁵ Ahepar baka aji : « Nawo na ipoom hum ba? » Kē bateema aji : « Paaj na kalon. »

⁶ Ado bañaan kē baƧo Ƨi mboş, aşë jej ipoom paaj na kalon yun, abeeb NaşibaƧi, akitëş aşë wul baƧaşarul bawul bañaan. Kē bawul ya baka. ⁷ Bakak awo na nƧëb nlon nƧpoƧi. Yetu akak abeeb NaşibaƧi Ƨi nƧëb nun, aşë wul na baƧaşarul kē bawul bañaan. ⁸ Bañaan bade ayok, kē indukiin itum kkaar paaj na plon. ⁹ Bañaan banwoon da bawo uko ji iñeen-week nbaakër nyaaş iñeen (4000), kē Yetu aşë do baka kē baƧiisi. ¹⁰ Ƨi dko mënƧ kē aşë paya Ƨi bƧeem na baƧaşarul aya utaak wi Dalmanuta.

Bafaritay bahepar Yetu uko unknđiimanun kē awo i NaşibaƧi

(Maci 6.14; 12.38-39; Luk 11.16,29)

¹¹ Bafaritay babi, awo Ƨi pƧiini na Yetu, bala pƧaawana, aşë hepara uko ulon unknđiimanun kē awo ñaan i NaşibaƧi. ¹² Yetu awuuk uhëfënƧ aşë

ji : « we ukaañ kë kawuun̄ ki kakhepar uko un-
kndiimanun̄ kë dwo ñaañ i Naşibaŋi ba? Dŋupan, na
manjooan, nin mënkdiiiman kawuun̄ ki uko ulon̄.
» ¹³ Aduk baka aya apaya kak du bŋeem aşë ya
umbañ wundu.

¹⁴ Baŋaşar Yetu baŋilma pŋij ipoom aşë wohaaara
na kaloolan ŋañ. ¹⁵ Yetu aji na baka : « Naŋafaraan,
nalipariin uko utaajanaani pşon wi bafaritay na wi
Herod. » ¹⁶ Bawo ŋi pŋiiniyaan uko wi bawaanun̄
ipoom.

¹⁷ Yetu ammeen̄ uko wi bakŋiiniyaanun̄ aji
na baka : « we ukaañ kë nakŋiiniyaan uko wi
nawaanun̄ ipoom ba? Naanji nawin kabot
kayikrën i? ¹⁸ Iŋëb yi nan idënëŋi i? Nawo na keş
aşë wo naanji nawin, nawo na ibaŋ aşë wo naanji
nate. Naanleş ¹⁹ wi nkitşun̄ ipoom kañeen pa biinŋ
iñeen-week kañeen ŋyaaş iñeen (5000) i? Kë kkaar
hum kantumun̄ na ipoom ki ki nayaanaanun̄ ba?
» Bateem aji : « Iñeen na ktëb. »

²⁰ « Kë wi nkitşun̄ ipoom paaj na kalon̄ pa bañaan
iñeen-week ŋbaakër ŋyaaş iñeen (4000), kkaar hum
kantumun̄ na ipoom ki ki nayaanaanun̄? » Kë baji
: « Paaj na plon̄. » ²¹ Kë aşë ji na baka : « Naandobi
yikrënaara ha? »

Yetu ajeban nakuul

²² Yetu na baŋaşarul baban ufëŋ wi Bettayida, kë
başë ŋija nakuul alon̄, akooŋa abana. ²³ Amëbana ŋi
kañen, apën na a ŋi ufëŋ. Aŋu'a işuun̄ ŋi keş, apafa iñen
aşë hepara aji : « Iwin uko ulon̄ i? »

²⁴ Wi akompëşun̄ aşë ji : « Dwin bañaan, bawo ji
mnko mankoşun̄. »

25 Yetu kë akak ațu'a iñen ți kేశ, kë wi atenuņ, așe jeb ahil ayikrēn iko bti apațeș ya. 26 Yetu kë așe ji na a ațiiș așe wut kaneej ți ufēț.

Piyeer aji Yetu awoon Krittū
(Maci 16.13-16; Luk 9.18-22)

27 Yetu aya na bațașarul du ņntanka ņaňňogun du ubeeka wi Tetare-Filip. Wi bawoon ți bgah kë așe hepar baka aji : « Baňaaņ bașal aji dwo in ba? »

28 Bateema aji : « Balon baji iwo Yowan Nabattaar, kë balon baji iwo Eli, kë balon kak baji iwo alon ți bațupar Nașibați. »

29 Yetu kë așe hepar baka aji : « Kē ți an, nji dwo in ba? » Kē Piyeer așe teema aji : « Iwo Krittū. »

30 Kē așe șook baka aji na baka bawut kațup nin ņaaņ uko wi nul.

31 Yetu ajun pțup baka kë *Abuk ņiint awo i kahaj maakan, kabot kapokana ți bantohi, ți bațeņan baweek na ți *bajukan Bgah. Balun kado bafiņa, unuur uwajantēn așe nața ți pkeț. 32 Wi akțupun uko waņ aankhoň, ațiiini ajințan. Kē Piyeer așe pula kë багаagi așe jun pņoman na a ți uko wi ajakun.

33 Yetu awușșa aten bațașarul așe ņoman na Piyeer aji : « Lowaan, iwi Tatana, țiki iinji kla uko wi Nașibați aņaluņ, iji kla wi baňaaņ baņaluņ. »

Hum di di ņaaņ awoon kațaș Yetu?
(Maci 16.24-28; Luk 9.23-27)

34 Yetu ado pntuk pi baňaaņ na bațașarul kë babii, așe ji na baka : « Woli ņaaņ aņal kațașēn, awo kațilma uleeful, kakunja kruț ki nul kadinan phaj ji nji kabot kațașēn, udole wo ți pkeț. 35 Hēnk di uwoon, aņaluņ pbuuran ubida wi nul alun kawaaņ wa. Kē ņaaņ i nji Yetu na Uțup Ulil Unuura

ɲkɬuun awaan ubida wi nul aluɲ kabuuran wa. ³⁶ We uwoon ñaan aka pyok pi umundu bti woli aneemandën ubida unkmbiin. ³⁷ We wi ñaan ahi-lanuɲ pwul unklinuɲ na uhaaş wi nul. ³⁸ Woli ñaan akowara nji na ɲɬup ɲi naan ɬi kadun ki bañaan biki umundu wi, bandekuɲ Naşibaɬi kafet abot awo bajuban, nji *Abuk Ńiintɬ kaluɲ kakowara baka woli dbi na ɲwanjuɬ ɲyimanaan na mndëm mi Paapa. »

9

¹ Yetu akak aji na baka : « Dɬupan na manjoonan, baloɲ ɬi bañaan banwoon ɲa ɬi baankketɬ bë baan-win Pşih pi Naşibaɬi pabi na mnhina. »

Eli na Moyit bapën aɬiini na Yetu (Maci 17.1-9; Luk 9.28-36)

² Wi ɲnuur paaj ɲaɬëpuɲ, Yetu ajej Piyeer, Yakob na Yowan kë baya agaag du pnkuɲ pweek. Kë uleeful uşë ɬëlşa ɬi kadun ki baka, kë awo ji ñaan nampaɬi. ³ Imişa yi nul ikak ji unuur abot afaat pfaat pi imeeɲ nin nanaj alon ɬi umundu aanhil pwul imişa pfaat ptëntɬ puɲ. ⁴ Eli na Moyit kë başë winana ɬi kadun ki baka, awo ɬi ptiini na Yetu.

⁵ Piyeer aji na Yetu : « Najukan, uwo bnuura, jibi nja ɲwoon ɬi : ɲtan iloona iwajantɬ, kalon kawo ki nu, kalon kawo ki *Moyit, kandukiin ki *Eli. » ⁶ Başaşar Yetu balënk palënk paɲ kë Piyeer aando me uko wi aktupuɲ.

⁷ Kanfëluɲ kabi awun baka, kë pdiim plon paşë pënna ɬi ka aji : « I, awoon Abuk naan, dɲala maakan, natiinkana. »

⁸ Ƨi dko mēnt, baṭaṣarul baten dko di bawoon afooyan aṣe wo baanwin nin alon, Yetu ṭañ awoon na baka. ⁹ Wi bapēnuṅ ṭi pnkuṅ ahela, Yetu kē aṣe ji na baka bawut kaṭup nin ñaaṅ uko wi bawinuṅ te wi *Abuk Ñiint aknaṭiṅ ṭi pkeṭ. ¹⁰ Bamēban uko wi ajakuṅ na baka, aṣe ṭiini jibi bawoon, ala pme uko wi aṅaluṅ pji wi ajakuṅ: « Pnaṭa ṭi pkeṭ. » ¹¹ Baṭaṣarul bahepara aji : « we ukaṅ kē *bajukan Bgah baji Eli awo i kaduna kabi ji Krittu ado kabi? »

¹² Yetu atees baka aji : « Na manjoonan, Eli awo i kadun kabi kakakan iko bti ṭi bgah. Naṣal aji babubara apiit aji Abuk Ñiint awo i kahaj maakan, kapokana i? ¹³ Kē nṣe ṭupan, Eli adobi bi kē badola uko bti wi baṅaluṅ, jibi bapiitun ṭi a. »

*Yetu ajeban napoṭ anneejiṅ
(Maci 17.14-18; Luk 9.37-43)*

¹⁴ Wi Yetu, Piyeer Yakob na Yowan babanuṅ du baṭaṣar Yetu bandukiṅ, aṣe win pntuk pweek pi bañaṅ na *bajukan Bgah kē bakṭiini na baka. ¹⁵ Wi bañaṅ bawinaṅ win Yetu, aṣe lēnkara bti, aṭiira pwula mboṣ. ¹⁶ Ahepar baka uko wi bakṭiiniyaanuṅ. ¹⁷ Ñiint alon kē aṣe teemna du pntuk aji : « Naweeek, dṭiju abuk naan, awo na unṭaayi umbiiṣanuluṅ bṭup. ¹⁸ Dko di uyaṅ amobna, uji uwata ṭi mboṣ, napoṭ kayiih, katibrēn iñiṅ, uleeful uji ukak kataaṭ. Dkooṭ baṭaṣaru badook wa kē baanhilani. »

¹⁹ Yetu aji na baka : « Nawo bañaṅ bawuṭaan, banwoon baanfiyaari! Dwo kaṭo na an te lum ba? Dwo kado kamiiran te lum ba? Naṭijaan napoṭ. »

20 Kë batija'a. Wi untaayi uwinaaruŋ win Yetu, ašë jun pšëŋ šëŋan napoŋ kē ajot ŋi mboš, akëlënk, ayiih.

21 Yetu ahepar ašin napoŋ aji : « Lum di di ujunuŋ pwata hënk ba? » Kë ateem aji : « Wi awoon napoŋ nampoŋi te hënkun. 22 Nyaaš ŋtumuŋ uji uwata du bdoo na du meel kado na pfiŋa. Kë iŋale hil pdo uko ulon, kŋënkun, ŋagi'un. »

23 Yetu ateem aji : « Iji nšale hil... Ŋnaan anfiyaaruŋ, Našibaŋi ahil pdo iko bti pa a. » 24 ŋi dko mënŋ ajug napoŋ kē ašë ŋajar aji : « Dfiyaari, biin iŋënkën, nhilna nkak nfiyaar maakan. »

25 Wi Yetu awinuŋ kē baŋaan batumuŋ bakti abi ayit kē ašë lëbar na untaayi aji : « Iwi untaayi, injaan kdënëman kabot kabiišan bŋup, dji ipën ŋi napoŋ i, iŋë iwut kaluŋ kakak ŋi a. »

26 Wi untaayi ukpënuŋ, kē napoŋ ašë ŋajar alëtar maakan. Napoŋ awo ji ŋnaan ankeŋuŋ, kē baŋaan bti bado ji akeŋi. 27 Yetu kē ašë mëbana ŋi kaŋen anaŋana kē anaŋi. 28 Wi Yetu aŋiišuŋ katoh, agaag na baŋaŋarul, kē bašë hepara aji : « we ukaan kē un, ŋënhil lah adook untaayi ba? » 29 Kë ašë teem baka aji : « Untaayi utënt wuŋ, pŋehan Našibaŋi ŋaŋ pahilanuŋ pdook wa. »

Uyaaš utëbantëŋ wi Yetu akŋupuŋ pkeŋ na pnaŋa ŋi pkeŋ pi nul

(Luk 9.44-45)

30 Wi bapënuŋ ŋi dko duŋ, ašë muur utaak wi Galilay. Kë Yetu ašë ŋal baŋaan bawut kame.

31 Awo ŋi pjukan baŋaŋarul aji : « *Abuk Ŋiint awulana du baŋaan, bafiŋa, unuur uwajantëŋ ašë naŋa ŋi pkeŋ. » 32 Kë baŋaŋarul bašë wo baamme uko wi akŋupuŋ abot aŋi phepar apiban baka wa.

Ahoŋ awoonuj naweek?

(Maci 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³ Yetu na baťaşarul batool aya Kapernawum. Wi babanuŋ du katoh kë Yetu aşë hepar baka aji : « We wi naktiiniyaanuŋ lah du bgah ba? » ³⁴ Kë başë yomp, ŋiki du bgah bawo ŋi plaţar ala andëmnuŋ ŋi baka.

³⁵ Yetu aţo aşë du baťaşarul iñeen na btëb, aji na baka : « Woli alon aŋal pwo nateek, akakan awo kafet ki batëntul, awo nalempar baka. »

³⁶ Ajej napoţ alon aţu'a ŋi ptoof pi baka, amooka, aşë ji : ³⁷ « Ńaan anyeenkuŋ napoţ atënt i ŋi katim ki naan, nji ŋi uleef naan i i ñaan mënt ayeenkuŋ, kë anyeenkuŋ, mënt nji i ayeenkuŋ, anyilnuŋ a. »

Anwoon aampokun, awo na un

(Luk 9.49-50)

³⁸ Yowan aji na Yetu : « Naweek, ŋwin alon kë akdook ŋntaayi ŋi katimu, kë ŋneenana, ŋiki aanji taşun. » ³⁹ Yetu ateema aji : « Nawutan kaneenana : Nin ñaan aanhilar kado mlagre ŋi katim ki naan kabot kaţup uko uwuţaan ŋi nji ŋi dko mënt.

⁴⁰ Anwoon aampok nja, awo na nja. ⁴¹ Kë ankwulanaŋ kakoopa ki meel nadaan ŋiki nawo i Krittun, aluŋ kayeenk baluk bi awoon i kayeenk. »

Nalipariin

(Maci 18.6-11; Luk 17.1-2)

⁴² Yetu akak aji : « Ankdolun alon ŋi bapoţ biki* ajot ŋi pjuban, uhokan batana ŋi kaţuţ plaak pweek başë bafëla du bdëk. ⁴³ Woli kañen ki nu kaţu

* **9:42** Bapoţ biki Yetu aŋiiniyaan ŋi banfiyaaruŋ, bukal bakakuŋ ji bapoţ.

kë ikjuban, falan ka, uhokan iya bați na kañen kammukšiinj kë di pya du infernu na iñeen itëb du bdoo banwoon baankjëmşa ⁴⁴ [di ubob uwoon uunji ukeť, kë bdoo baanji bajëmşa]. ⁴⁵ Woli ka-hotť ki nu kaťu'u kë ikjuban, falan ka, uhokan iya bați na ka-hotť kammukšiinj, kë di pya na ihotť itëb du infernu ⁴⁶ [di ubob uwoon uunji ukeť, kë bdoo baanji bajëmşa]. ⁴⁷ Woli pkëş pi nu paťu'u kë ikjuban, lookşan pa. Uhokan ineej du Pşih pi Naşibați na pkëş ploolan kë di bafëlu du infernu na këş ktëb, ⁴⁸ di ubob uwoon uunji ukeť, kë bdoo baanji bajëmşa. ⁴⁹ Baluň kaťu bañaan bti bdoo jibi bajaan baťu pnam ři mnde. ⁵⁰ Pnam pawo uko unuura. Paşale yaş, nakakanaan we kataabare ki pa? Nawoon na pnam ři uleef wi nan nabot natiinkar na batëntan.

10

*Yetu ařiiniyaan uko wi bniim
(Maci 19.1-9; Luk 16.18)*

¹ Wal mënť kë Yetu aşë naťa ři dko duň, aya umbaň wi Yuda, amuur bdëk bi Yordan. Bañaan batum bakak ayit aňoga, kë awo ři pjukan baka jibi ajonuň kado. ² Bafariťay babi aňoga, baňal pťaawana aşë hepara me bgah bi Moyit badinan ñaan adook aharul ři bniim.

³ Kë aşë teem baka aji : ⁴ « We wi Moyit ajakuň ři uko mënť? » Kë baji : « Moyit adinan ñiinť apiit ñaať kakaarta kankyuujuň kë bniim babaa, kabaa dooka. » ⁵ Yetu kë aşë ji na baka : « Mndënëm mi ñhaaş ři nan manťuunň kë Moyit aťup uko mënť. ⁶ ři ujuni, wi Naşibați aťakuň umundu, ado baka

kë bawo ñiint na ñaaṭ. ⁷ Ukaañ kë ñiint akluṅ kaduk ašin na anin, ⁸ kaya kawo na aharul, bukal batëb bti başë bakak ñaaṅ aloolan. Hënk, baankwo bañaañ batëb, bawo aloolan. ⁹ Ñaaṅ awutan keeri kagar uko wi Naşibaṭi anaakrënuṅ. »

¹⁰ Wi bakakuṅ katoh, kë baṭaşarul başë kak ahepara ṭi uko wi ajakuṅ. ¹¹ Kë Yetu aji na baka : « Woli ñaaṅ adook aharul aşë niim alon, ajuban pjuban pi piint. ¹² Kë ñaaṭ akale duk ayinul aşë niimar na ñiint alon, ajuban pjuban pi piint.

Yetu na bapoṭ

(Maci 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ Bañaañ baṭij Yetu bapoṭ pa aban baka, kë baṭaşarul başë ṅoman na baka. ¹⁴ Wi Yetu awinuṅ uko mënṭ aşë deebaṭ, aji na baka : « Nawutan bapoṭ babi ṭi nji, nakneenan baka ṭiki Pşih pi Naşibaṭi pawo pi banwoṅ ji baka. ¹⁵ Na manjoo-nan, dṭupan, anṅaluṅ pneej ṭi Pşih pi Naşibaṭi awo kanaam na napoṭ. » ¹⁶ Yetu ajej baka, amook abot apaf baka iñen, añehandër baka Naşibaṭi.

Yetu na ñiint nayok

(Maci 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Wi akpënuṅ pya, kë ñiint alon aşë ṭi, abi ajot ṭi ihoṭ yi nul aşë hepara aji : « Najukan nanuura, we wi nwoṅ kado kayeenkna ubida wi mnṭo ba? » ¹⁸ Yetu kë aşë teema aji : « Imeha kë Naşibaṭi ṭañ anuuriin, ukaañ kë ikdu'ën nanuura i? » ¹⁹ Ime uko wi bgah bi Moyit bajakuṅ: iinkfiṅ ñaaṅ, iinkpiint

* **10:18** Këme : We ukaañ kë ikdu'ën nanuura ba? Naşibaṭi ṭañ anuuriin nin alon kak annuura nuura.

na ayin ñaanj këme ahar ñaanj, iinkkiiij, wutan kat-
apar ñaanj uko wi awoonj aandoo, kjej nin uko wi
ñaanj ɸi kaguuru, mëbaan ɸaaɸ na naan bnuura. »

²⁰ Ñiintj kë aɸë teema aji : « Najukan, iko mëntj
djun pɸaɸ ya wi nhumuɸ hum te hënkunj. » ²¹ Yetu
atena aɸë magana, aji na a : « Uko uloolan
uduki'iinj: Yaan iwaap iko yi ikaanj bti, iwul itaka
bawaanj, wal mëntj ika pyok du baɸi, iɸë ibi iɸaɸën. »

²² Kë ul, wi atiinkunj uko wanj, aɸë ya na pjootan
ɸiki ayok maakan. ²³ Yetu aten bañaanj ayitan aɸë
ji na baɸaɸarul : « Ulunj katam maakan pa bayok
baneej du Pɸih pi Naɸibaɸi. » ²⁴ Baɸaɸarul bañonjar
maakan ɸi nɸup ɸi nul. Kë Yetu akak aji na baka :
« An bayiɸ naan, utam maakan ñaanj aneej du Pɸih
pi Naɸibaɸi! ²⁵ Uyoj apel pa untaam wi pnkunkaali
uneej ɸi bhër bi kaguja kë di nayok aneej du Pɸih pi
Naɸibaɸi. »

²⁶ Baɸaɸarul babaa ñonjar ñonjar maakan aɸë ji :
« Kë in ahilanunj keeri kabuur? » ²⁷ Kë Yetu aɸë
jaban baka këɸ aɸë ji : « Bañaanj bajën baanhilan
pbuuran ɸleef ɸi baka, kë Naɸibaɸi aɸë hil pbuuran
baka, ɸiki aambiijna biiɸna nin uko ulonj. » ²⁸ Piyeer
kë aɸë ji na a wal mëntj: « Un, ɸduk iko bti aɸaɸu.
» ²⁹ Yetu ateema aji : « Na manjoonan, dɸupan,
nin ñaanj aankduk katohul, babak aɸin, anin, aɸin,
bapoɸ, këme ɸteehul pa ɸji na Uɸup Ulil Unuura,
³⁰ bë aankyeenk ɸi ɸwal ɸi ɸwoonj ɸi ɸyaaɸ iñeen-
week itoh, babak aɸin, banin, bapoɸ na ɸteeh. Iko
mëntj bti igakandër na mnhaj. Kë du umundu
unkmbiinj, aka ubida wi mnɸo. ³¹ Baɸum ɸi ban-
woonj bateek hënkunj balunj kawo babaañsaani kë
banwoonj babaañsaani balunj kawo bateek.

*Uyaaş uwajantën wi Yetu aktupun pkeţ na pnaţa
ţi pkeţ pi nul*

(Maci 20.17-19; Luk 18.35-43)

³² Yetu na baţaşarul bawo ţi bgah aya ubeeka wi Yerutalem, kë Yetu ajotun kadun. Baţaşarul bahaajala maakan, kë banktaşun baka babot awo na palenk. Yetu kë aşë jej kak na a baţaşarul iñeen na batëb, awo ţi pţup baka uko unkmbiin kadola.

³³ Aji : « Natenan, un biki biki aya Yerutalem kë başë lun kawul *Abuk Niiñţ baţenjan baweek na *bajukan Bgah, balun kaji aduknaanaa, pduknaana pi pkeţ kaşë kawula banwoon baanwo bayuday. ³⁴ Babeņa, katëfjëra, kakoba na itintël, kafinja. Unuur uwajantën aşë naţa ţi pkeţ. »

Nawoon balempar batënţan

(Maci 20.20-28)

³⁵ Yakob na Yowan babak Tebede baya ñog Yetu aşë ji na a : « Najukan, ñnal idolun uko wi ñkhepariin. » ³⁶ Kë Yetu ahepar baka uko wi bañalun ado pa baka. ³⁷ Kë başë ji : « Ţenun ñlun ñţo alon ţi kadeenu ki nu, undu ţi kamayu ki nu wal wi ikyeenkun pşih. »

³⁸ Yetu aji na baka : « Naamme uko wi nakñehanun. Nahilan kahaj† ji nji i, këme kayeenk batitmu bi nji kayeenkun i? » ³⁹ Bateem aji : « Nñhili. »

Yetu kë aşë ji na baka : « Pnkalame pi nji kadaannun, nadaanna pa, batitmu bi nji kayeenkun, nayeenk ba. ⁴⁰ Kë uko wi pţo ţi kadeenu këme ţi kamayu ki naan mënţ nji dwoon kadat bañaan banwoon pţo da, bankaan na pţo da balun kaţo da.

† **10:38** Nahilan kadaan ţi pnkalame pi nji kadaannun.

⁴¹ Wi banjañan iñeen bandukiin batiinkuñ uko wi Yakob na Yowan bajakuñ, ašë deebațer baka. ⁴² Yetu adu baka ašë ji na baka : « Nawini, banjakuñ aji bawo baših biki ñtaak baji baših na mnñot, baweek biki ñtaak kañoonkna bañaan. ⁴³ Uunwo kawo hañ pa an. Anjalun pwo naweek ți an awo kațep țep kawo nalempar batentul. ⁴⁴ Kë woli ñaan anjal pwo nateek ți an, awalaan bkowul ado kalempar batentul. ⁴⁵ *Abuk Ñiint ți uleeful aambi bi pa bado kalempara, abi pdo kalempar bañaan kabot kawul ubida wi nul, uwo baluk bankbuuranun bañaan batum maakan.

*Yetu ajeban nakuul du ubeeka wi Yeriko
(Maci 20.29; Luk 18.35-43)*

⁴⁶ Yetu na bațașarul baban ubeeka wi Yeriko, kë wi bakpenuñ da na pntuk pweek pi bañaan, Bartime nakuul abuk Time ațo ți kaban bgah awo ți bñehan. ⁴⁷ Wi atiinkuñ kë Yetu i Nataret akțepun ašë jun phuuran aji : « Yetu abuk Dayiț, ñagi'aan » ⁴⁸ Kë wi bañaan batum bawoon ți pñoman na a ayomp, kë abaa huuran huuran maakan aji : « Abuk Dayiț ñagi'aan » ⁴⁹ Yetu kë ašë naț aji : « Nadu'ana. » Badu nakuul aji na a : « Wutan kalenk, națiin, adu'u. » ⁵⁰ Kë ašë fël umanta, alut anața aya du umban wi Yetu. ⁵¹ Yetu aji na a : « we wi injalun ndolu ba? » Nakuul kë aji : « Najukan i naan, dolaan nkak ndo kawin. » ⁵² Yetu kë ašë ji na a : « Yaani, pfiyaar pi nu pabuuranu. » Ți dko mენტ kë ašë kak awin ; ašë țaş Yetu na bgah.

*Yetu aneej ti Yerutalem ji naših
(Maci 21.1-9; Luk 19.29-34)*

¹ Yetu na baťaşarul baňog Yerutalem kakab ņbeeka ņi Betfage na Betani du umbaŋ wi Pnkuŋ pi Mno-liwera* kē Yetu ašē yil batēb ti baťaşarul. ² Aji na baka : « Nayaan du untanka unwoon ti kadunan : uneejan, nawin batan ubuuru umpoŋi wi nin ņaan awoon aambaan kadapi'aara. Nafēnēšan wa naŋij. ³ Woli baheparan uko unkayi kē nakfēnēš ubuuru, nateem kaji Ajugun anuma wa, woli abaa, ado wa ukak. »

⁴ Baťaşar Yetu baya aŋēnk kē batan ubuuru umpoŋi ti plēman ploŋ kakab bgah, ašē fēnēš wa. ⁵ Balon ti banwoon da bahepar baťaşar Yetu uko unkaan kē bafēnēš wa. ⁶ Kē bateem baka jibi Yetu ajakuŋ na baka. Kē bawut baka kē bayaa. ⁷ Baŋij ubuuru du Yetu, apēnan iyeti yi baka, agur ti wa, kē Yetu ašē paya ti wa. ⁸ Baňaan batum bašeef iyeti ti bgah, balon kē bašeef ikēn yi mnjaak yi batibnuŋ du uŋeeh. ⁹ Bankpoşuŋ ti kadun ki nul na banktaşuluŋ bahuuran aji :

« *Hoŋana,†bnuura nuura ti Ankmbiij ti katim ki Naşibaŋi Ajugun!*✧

¹⁰ *Bnuura nuura ti pşih pankmbiij hēnk, pşih pi Dayiŋ atemun!*

Hoŋana, Naşibaŋi adēm du baŋi duuŋ. »

¹¹ Yetu aneej du Yerutalem aya du *Katoh Kaweek ki Naşibaŋi meeŋ. Wi atenuŋ dko bti ayitēn,

* **11:1** Pnkuŋ pi mnoliwera : Dawoon katim ki pnkuŋ pi bajaan bado na umbaabu “Mont des Oliviers, Monti di Olivera, Mount of Olives.” † **11:9** Hoŋana : Ti uhebērē dawoon « Buuran » ašē bi kak uŋup unjaan udēmanaan Naşibaŋi. ✧ **11:9** Kaňaam 118.25,26.

aşë pën pya Betani, ul na baťaşarul iñeen na batëb
 ʔiki utaakal ubani.

*Yetu afëp bko bi bajaan badu bfig
 (Maci 21.18-19)*

¹² Unuur utëbantën, wi bakpënnuñ Betani kë
 ubon uşë de Yetu. ¹³ Awin bko bi bajaan bado bfig
 du kalowan, aşë ya pten me aţenk da mnko mnlon
 kade. Wi aşaan aňog aşë ʔënka itoh ʔaň, ʔiki wal wi
 kabuk ki ba uundobi ban. ¹⁴ Wi wi aşaan aţiini na
 bko aji : « Nin ñaan aankak ade mnko mi nu. »
 Baťaşarul kë batiinka.

*Yetu adook bawaap du katoh ki Naşibaţi
 (Maci 21.12-17; Luk 19.45-47; natenan ʔi Yowan
 2.13-22)*

¹⁵ Yetu na baťaşarul baban Yerutalem, kë wi ba-
 neejuñ ʔi Katoh Kaweek ki Naşibaţi, kë Yetu aşë
 jun pdook bankwaapuñ na banknuguñ da. Awat
 ñmeeşa ñi batorkaar itaka‡, na iţij yi bawaap
 ñbalab. ¹⁶ Abot aneenan bañaan bankuñiñ bado
 kaţëpna ʔi Katoh ki Naşibaţi meeţ. ¹⁷ Ajukan baka
 aji : « Mënt uko wi upiitaniñ ʔi Ulibra wi Naşibaţi i :
*katoh ki naan kadu'ana *katoh kañehanaani pa ñtaak
 bti*✧? An kë naşë do ka dko dmennaani di bakiiñ. »
¹⁸ Baţeñan baweek na *bajukan Bgah batiink uko
 wi Yetu adoluñ, aşë la jibi bakdoluñ kadoo kafina
 ; baţi'a, ʔiki pntuk bti pamaţ pjukan pi nul maakan.
¹⁹ Utaakal ubanle, Yetu na baťaşarul baji bapën ʔi
 ubeeka kaţiış.

‡ **11:15** Batorkaar itaka baji batorkaar bayuday banwoonuñ ñtaak
 ñlon itaka yi baka bahilna banug iko idolni bţeñan babot baluk
 Katoh Kaweek ki Naşibaţi daaşa. ✧ **11:17** İtaiy 56.7.

*Bko bi bajaan bado bfig bankayi
(Maci 21.20-22)*

²⁰ Wi Yetu na baṭaṣarul baktëpuṅ na nfa, bawin bko bi bajaan bado bfig kë bakay te du intaañ. ²¹ Piyeer aleş uko unṭëpuṅ, aşë ji na Yetu : « Najukan, tenan, bko bi ifëpuṅ bakay şaş. » ²² Kë Yetu aşë teem aji : « Nafiyaaran Naşibaṭi. ²³ Na manjoonan, dṭupan, woli ñaan aji na pnkuṅ pi pënan ṭi iya ijot du bdëk, woli aanwo na nşal nṭëb, aşë fiyaar kë uko wi ajakuṅ udolana, Naşibaṭi kado uko mënṭ pa a. ²⁴ Ukaan kë nji kajakan, uko bti wi nakheparuṅ woli nañehan Naşibaṭi, nafiyaaran kë nadobi yeenk yeenk wa. Hënk Naşibaṭi ado uko mënṭ pa an. ²⁵ Woli nañehan, aşë kaar uko uloṅ na ñaan, namiirana, Aşinan anwoon baṭi ahilna amiiran kak ipekadu yi nan. ²⁶ [Kë woli naankmiir, Aşinan anwoon baṭi aankmiiran kak ipekadu yi nan.] »

*Bahepar Yetu ñaan anṭu'uluṅ pdo iko yi akdoluṅ
(Maci 21.23-27; Luk 20.1-8)*

²⁷ Yetu na baṭaṣarul bakak Yerutalem, kë wi Yetu awoon du Katoh Kaweek ki Naşibaṭi apoş, baṭejan baweek, *bajukan Bgah na bantohi kë başë bi añaoga. ²⁸ Bahepara aji : « Mhina mhoṅ mi mi ikdolnuṅ iko yi ba? In ajakiin kë ihilan kado ya? » ²⁹ Yetu kë aşë teem baka aji : « Nji, dheparan uko uloolan ṭañ, nateemaan, nşë nṭupan mnhina mi nji kadolnuṅ iko yi. ³⁰ In ayiluṅ Yowan pbattaar ba? Naşibaṭi a këme bañaan baka? Nateemaan. » ³¹ Kë başë wo ṭi plaṭar jibi bawoon, aji : « Woli nṭeem aji Naşibaṭi ayiluluṅ, aheparun kaji, we ukaan kë nṅnfiyaara. ³² Kë woli nji bañaan bayiluluṅ... hee!

» Baŕi bañaan ƕiki bañaan bti bafiyaar kē Yowan awo na manjoonan Naŕupar Naŕibaŕi. ³³ Kē baŕe teem Yetu aji baamme anyilulun. » Kē Yetu aŕe ji na baka : « Nji kak, mēnkŕupan mnhina mi nji kadolnuŕ iko yi. »

12

*Uhoñ wi balemp biki uwoorta
(Maci 21.33-46; Luk 20.9-19)*

¹ Yetu abot awo ƕi phoñ na bañaan banwoon ƕi Katoh Kaweek ki Naŕibaŕi aji : « Ņiintŕ alonŕ abi teŕi uwoorta wi mnko manjaan mandolna ubiñu, aŕe biig wa afooyan. Ajip bhēr ado dko dpooñni, abot akiin bliit bi mnlak bkuunŕaan pa bayeŕ, aŕe dukar wa bañaan balonŕ pa badoki bapooñle bawula kafah ki nul, aŕe ya bayaas. ² Wi wal wi upooñ ubanuŕ, kē aŕe yil nalemparul alonŕ du bañaanŕ banwoonŕ du uwoorta pa pyeenk kafah ki nul. ³ Bañaanŕ bukuŕ mēntŕ bamob nayili akob, adooka kē akak iñeen ijintŕ. ⁴ Kē ñiintŕ ajug uwoorta kē akak ayil du baka nalemparul alonŕ kak. Bakoba ƕi bkow, abot akowandēna. ⁵ Ayil nawajantŕen kē bafiŕa. Ayil kak balemparul batum balonŕ kē bakob balonŕ, aŕiŕ balonŕ.

⁶ Kē abukul i amaganuŕ ƕaŕñ aduki'aaruŕ, ul i ayiluŕ uyaaŕ ubaañŕaani du baka aŕe ji : « Baya kakali abuk naan. » ⁷ Kē wi bañaanŕ biki adukaruŕ uwoorta bawinuŕ abuk ajug uwoorta aŕe laŕar aji : « I, akdukiinŕ na iko yi aŕin, najoh ŕfiŕa, ŕŕe ŕduka na ya. » ⁸ Bamoba, aŕiŕa, ajeŕ puum apēnan ƕi uwoorta afēl. ⁹ Kē we wi ajug uwoorta akdoonŕ ba? Abi, kafinŕ balemp biki aŕuunŕ ƕi uwoorta, kajeŕ wa,

kawul balon. ¹⁰ Naanleyiir uko umpiitun ʒi Ulibra wi Naʒibaʒi i?

*“Pnduba pi baniw bapokun
pakakun amēban katoḥ ;*

¹¹ *Uko mēnt uwo udo wi Ajugun*

unuura abot awo uñonjarēnaan ʒi kēʒ ki nun.”✧

¹² Baʒenjan baweeḥ, *bajukan Bgah na bantohi bayikrēn kē bukal bakaan kē Yetu akhoñ hañ. Bado na pmoba wal mēnt aʒē ʒi pntuk. Baduka, aya.

Uko wi pluk Fetar daaʒa

(Maci 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ Wi uko mēnt uʒēpuñ, bayil du Yetu balon ʒi bafaritay na baʒaʒ Herod balon pa pʒup ʒupana katenna me bahil kaʒaawana. ¹⁴ Babi aji na a : « Najukan, nme kē iwo ñaan i manjoonan anwoon aanji ʒi nin ñaan abot awo iinji kten uko wi ñaan awoon. Iji kjukan Bgah bi Naʒibaʒi jibi bawoon na manjoonan. ʒupun, bgah bi nun badinan nʒluk Fetar naʒih najeenkal daaʒa i? Nwo kaluka da kēme nēnwo i kaluka da? » ¹⁵ Yetu, ame nʒal ni kalagare ni baka, aʒē ji na baka : « we ukaan kē nakdo na pʒaawanaan ba? Naʒijaan pataka nten pa. » ¹⁶ Kē baʒij pataka plon. Kē aʒē ji na baka : « Kaara di in, na katim ki in iwoon da? » Kē bateem aji : « Fetar. » ¹⁷ Kē aʒē ji na baka : « Nakeerin nakakan Fetar uko unwoon wi Fetar, naʒē nakakan Naʒibaʒi uko unwoon wi Naʒibaʒi. » Kē baʒē ñonjar bti ʒi uko wi Yetu ajakun.

Pnaʒa ʒi pkeʒ

(Maci 22.23-33; Luk 20.22-39)

✧ **12:11** Kañaaḥ 118.22-23.

18 Unuur mēnt, *Bataduk balonj babi ʔi Yetu, bukal bajaan baji pnaʔa ʔi pkeʔ paanwo. Baji na a :
 19 « Najukan, Moyit apiit pa un aji : Woli ʔnaan aka abuk aʃin kē akeʔi, aʃē duk ʔnaaʔ anwoonj aambuki, ayeenkan ahar abuk aʃin mēnt ahilna abukara bapoʔ. 20 Kē uʃē bi ka biintj paaj na alonj banʔaarunj. Nateek aniim ʔnaaʔ aʃē keʔ bē aambuki. 21 Natēbantjēn kē aniim ʔnaaʔ mēnt akak akeʔ kē aambuki. Kē uwo haʔ pa nawajantjēn. 22 Kē nin alonj ʔi biintj paaj na alonj banʔaarunj bukuʔ aanduk napoʔ. Wi bakeʔun bti, ʔnaaʔ kē akak akeʔ. 23 Kē hēnkunj, woli baʔnaan balun anaʔa ʔi pkeʔ, awo ahar in ʔi baka, wi bukal paaj na alonj bti baniimulunj? »

24 Yetu ateem baka aji : « Mēntj ppaam nʔup ʔi Ulibra wi Naʃibaʔi na mnhina mi nul pakaanj kē nakneem i? 25 Hēnk di uwoonj, woli baʔnaan balun anaʔa ʔi pkeʔ, biintj baankdo kajej baatj, kē baatj baankniima : bawo wal mēntj ji nwanjut ʔi baʔi. 26 Kē ʔi uko wi pnaʔa ʔi pkeʔ, naanleyiir Ulibra wi Moyit ʔi dko dankʔiiniyaanunj uko wi bgof bankyikunj, jibi Naʃibaʔi ajakunj na Moyit aji : “Dwo Naʃibaʔi i Abraham, i Itaak, na i Jakob”? »
 27 Yetu akak aji : « Naʃibaʔi aanwo keeri i bankēʔunj, awo i bajeb. Naneem bnuura. »

*Uko undēmnuj ʔi iko yi bgah bajakunj
 (Maci 22.24-40; natenan ʔi Luk 10.25-28)*

28 Alonj ʔi *bajukan Bgah antiinkunj baka awin kē Yetu ateem bnuura, abi aʔog ahepara aji : « ʔi iko yi bgah bajakunj, uhoʔ udēmnuj dēm ba? »
 29 Yetu ateem aji : « Undēmnuj dēm wii wi “Fiinkan, iwi Itrayel : Ajugun Naʃibaʔi i nun awoha aloolan

✧ 12:26 Ppēn 3.6.

tañ. ³⁰ *Iwo kaṅal Ajugun, Naṣibaṭi i nu, na kaṭëbu bti, na uhaaṣu bti, na uṣalu bti, na uforṭa wi nu bti.*✧”

³¹ Uko unyeenkun ṭi wa wii wi : “*Iwo kaṅal atēṅṭu jibi iṅaluṅ uleefu.*✧” Nin uko ulon ṭi bgah uumpel pel iko yi. »

³² Najukan Bgah aji na a : « Uwo bnuura Najukan, iṭup manjoonan : Naṣibaṭi awoha aloolan tañ, uunkak aka alon kak. ³³ Kë pṅala na kaṭëb bti na uṣalu bti, na uforṭa wi nu bti, na pṅal atēṅṭu jibi iṅaluṅ uleefu upel iṭeṅan bti yi baṭeṅanun na yi bafinaruṅ Naṣibaṭi.

³⁴ Yetu awin kë aṭiini na mntit aṣë ji na a : « Inlow Pṣih pi Naṣibaṭi. » Nin alon aankak aṅoom phepara uko ulon.

*Hum di di Krittü ahinanun kawo abuk Dayiṭ
(Maci 22.41–23.7; Luk 20.41-47)*

³⁵ Yetu ajej bṭup awo ṭi pjukan du Katoh Kaweek ki Naṣibaṭi aji : « Hum di di *bajukan Bgah bahilanun kaji Krittü awo abuk Dayiṭ ba? ³⁶ Dayiṭ ul, Uhaaṣ wi Naṣibaṭi udola kë aṭup ṭi uko wi Krittü aji :

Naṣibaṭi Ajugun aji na Ajugun :

Ṭoon ṭi kañen naan kadeenu

te ndoo ndo baṣooradu

ido kapafna baka ihoṭ.

³⁷ Dayiṭ ul, ṭi uleeful, aji du Krittü kaji Ajugun, hum di di ahinanun keeri kawo Abuk Dayiṭ? » Pntuk pweek pawo ṭi ptiinka aṣë lilan maakan.

*Nadoon kalipara bajukan Bgah
(Maci 23.1-36; Luk 20.45-47)*

✧ 12:30 Pleṣan 6.4-5. ✧ 12:31 Bgah 19.18.

³⁸ Yetu aji na baka ti pjukan pi nul aji : « Nalipariin *bajukan Bgah, bukal banjaan banjal pñaay na imiſa iyul, kaŋal banohntën baka ti dko di bañaan baŋum, ³⁹ kaŋal pto ti kadun ti itoh iñehanaani na ti iŋij inuura ti ŋfettu. ⁴⁰ Baji bade bka bti bi baat bayoŋ, kabot kadaar kajon ti pñehan Naſibaŋi pa pwinana. Naſibaŋi aluŋ kakob baka kakob kandëmnun maakan. »

*Uŋen wi ñaaŋ nayoŋ najuuk
(Luk 21.1-4)*

⁴¹ Yetu aŋo ataŋ na dko di bajaŋ bawatna itaka pa Katoh Kaweek ki Naſibaŋi. Aten jibi bañaan bakwatun itaka da. Bayok baŋum bawat itaka itum.

⁴² Ñaaŋ alon nayoŋ najuuk kë aſë bi awata ktak-ktëb tañ.

⁴³ Kë Yetu aſë du baŋaſarul aji na baka : « Dŋupan na manjoonan, ñaaŋ nayoŋ najuuk i awul apelan bañaan bti banwulun itaka. ⁴⁴ Banwulun bukun bti bawul itaka yi bawoon baanumaa, kë ul ti bwaan bi nul aſë wul itaka bti yi anumiin pa pde. »

13

*Yetu aŋup pjot pi katoh ki Naſibaŋi
(Maci 24.1-3; Luk 21.5-7)*

¹ Wi Yetu akpënuŋ ti Katoh Kaweek ki Naſibaŋi, kë alon ti baŋaſarul aſë ji na a : « Najukan, tenan knduba kweek na ŋniw ŋnuura ŋi babomanaanun Katoh Kaweek ki Naſibaŋi. » ² Yetu ateema aji : « Iwin ŋniw ŋweek ŋi? Nin plaak paankduka kapaf ti ptënt pa, mangarandër bti. »

³ Yetu na baɕaɕarul baban du *pnkuɲ pi mno-liwera, kē Yetu aɕē ɕo ataaj na Katoh Kaweek ki Naɕibaɕi. Wi bi Piyeer, Jakob, Yowan na Andre bagaaguɲ na a, aɕē hepara aji : ⁴ « ɕupun, lum di di uko waɲ ukwoon, kē we ukyuujuɲ kē iko mēnt̃ bti iñogan ɕi pban. »

*Wal wi mnhaj mnweek mankjunun
(Maci 24.4-14; Luk 21.8-19)*

⁵ Yetu awo ɕi pji na baɕaɕarul : « Naɕafaraan alon aguuran. ⁶ Baɕum baluɲ kabi na katim ki naan kaji bawoon Kritt̃u, kaguur bañaan baɕum. ⁷ Woli naluɲ atiink ɲgut, abot atiink kē bakt̃iiniyaan uko wi ngut na pgarand̃er, nawutan kalēnk : iko mēnt̃ iwo i kawo. Nameen kē uundobi wo uba umundu. ⁸ Utaak unaɕa ugut na utaak ulon, pɕih pagut na plon. Du ɲmban ɲtum, mboɕ manluɲ kaɕinɕar, ubon uweek ubot uwo. Iko mēnt̃ bti ikwoon ujuni wi mnhaj mnweek, ji mnhaj mi ñaaɕ ankyaan kabuk.

⁹ Naɕafaraan an ɕi ɲleefan ; bañooɕan du ɲruha, kakoban na itint̃el du itoh iñehanaani, kañooɕan du kadun ki bant̃uɲa na ki baɕih, ɕiki nafiyaarēn. Wal mēnt̃ naɕup baka uko wi nameen ɕi nji. ¹⁰ Uɕup Ulil Unuura uwo i duna kaɕupana ɕi ɲtaak bti. ¹¹ Woli bamoban aňooɕ du uruha, nakdo kaɕaaf uko wi nakyaan kaɕup, uko unkyaan kabi ɕi bkowan wal mēnt̃ naɕupan wa, ɕiki mēnt̃ an nakdoon kaɕiini, Uhaaɕ wi Naɕibaɕi wa. ¹² Ñaan aluɲ kakeeɕaar abuk aɕin kado bafiɲa. Aɕin napoɕ aluɲ kakeeɕaar abukul kado bafiɲa, bapoɕ banaɕara bajug baka kado bafiɲ baka. ¹³ Katim ki naan kaɕu bañaan bti baɕooran. Kē anɕaan amēban kaliint te kaban, abuur. »

*Mnhaj mnweek**(Maci 24.15-22; Luk 21.20-24)*

¹⁴ Yetu akak aji : « Woli nawin uko uwuṭaan maakan unjaan uṭopan* kë uwo ṭi dko di uwoon uunwo kawo – Iwi inkleyiirun yikrënën. Bañaan bankwoon du uṭaak wi Yuda bakeeriin baṭi baya du inkun iweek. ¹⁵ Anṭoon du uṣaala awutan kaneejar uko ulon. ¹⁶ Anwoon du ṛṭeeh awutan kakakar bayeti bi nul du katoh. ¹⁷ Nnuur mënṭ, baat bankwoon na iyiṅ, na bankbootanun bawuṭan. ¹⁸ Nañehaan uko mënṭ uwut kaban ṭi wal wi uṣubal na mpoj. ¹⁹ Nnuur mënṭ ṛawo ṛnuur ṛi mnhaj. Mnhaj manwoon maambaan kawohara wi Naṣibaṭi aṭakun umundu ; kë mnhaj mntënṭ mun maankak alun kawo nin uyaaṣ ulon kak. ²⁰ Kë woli Ajugun aantinkṭën lah ṛnuur mënṭ, nin ñaan aankduka duka kado kahefënṭ ; kë bañaan biki adatuṅ baṣë ṭu kë atiinkṭën ṛa. ²¹ Woli alon ajakan : “Natenan, Krittu awo du dko dan” këme : “Awo du dko dimon” nakfiyaara. ²² Bañaan balun kanaṭa kaṭilan kaji bawoon Krittu na baṭupar Naṣibaṭi. Bado mlagre na iko iñonjarënaan pa woli bahilani baguur biki Naṣibaṭi adatuṅ. ²³ Naṭafaraan keeri, ddoobi ṭupan iko bṭi inklun kabi. »

*Ubi wi Abuk Nñinṭ**(Maci 24.29-31; Luk 21.25-28)*

²⁴ « ṭi ṛnuur mënṭ, wi mnhaj manṭṭepun, unuur ujëmṣa, pli paankak anuur, ²⁵ ṛjah ṛajotna baṭi. Iko bṭi yi baṭi iṣinṭar. ²⁶ Wal mënṭ, baṣë bawin *Abuk

* **13:14** Baṭiniyaan ṭi uko wi kadun ki unton wi bagrek wi baṭuun du Katoh Kaweek ki Naṣibaṭi ; natenan ṭi Daniyel 9.27; 11.31; 12.11.

Ñiint̄ ado kabi ƚi inf̄elun̄, awo na mn̄hina mn̄week maakan na mnd̄em. ²⁷ Ayil wal m̄ent̄ ƚwanjuƚ ƚaya dko b̄ti ƚi umundu, ƚaya du kabaƚ ki baƚi na ki umundu ƚaƚonkr̄en biki adatuƚ.

Pjukan pi mnko

(Maci 24.32-35; Luk 21.29-33)

²⁸ « Natenan ƚi mnko : Wi inah ijunaƚ jun plu-uman k̄e itoh ikp̄en naji nayikr̄en k̄e pti paƚogani. ²⁹ H̄enk di ukwohaƚ pa an kak : woli nalun̄ awin iko yaƚ k̄e ibani, nameen k̄e Abuk Ñiint̄ aƚogi, awo ƚi pl̄eman. ³⁰ Na manjoonan, d̄ƚupan, kawuun̄† ki kaank̄t̄ep b̄e iko yi b̄ti iinwinanaa. ³¹ Baƚi na mboŝ ƚaba, k̄e ƚƚup ƚi naan ƚaŝ̄e wo ƚaankba. ³² K̄e unuur wi iko m̄ent̄ b̄ti ikbiin̄, k̄eme woori m̄ent̄, nin ƚaaƚ alon̄ aamme me wa, m̄ent̄ ƚwanjuƚ ƚi baƚi, m̄ent̄ ƚi Abukul a, Naŝibaƚi Paapa ƚaƚ ameen̄ wa.

Nawoon bten

(Maci 24.36-51; Luk 21.34-36)

³³ « Naƚafaraan, nawoon bten, naamme wal wi uko m̄ent̄ ukbanun̄. ³⁴ Uwo ƚi ƚiint̄ ankyaan̄ bayaas̄ aŝ̄e dukar balemp katoh, andoli na ulemp wi nul, aƚi na nayaƚ bgah awo bten. ³⁵ Nawoon keeri bten, naamme woori wi aƚug katoh akbiin̄, naamme me abi na utaakal k̄eme na utejan mn̄jel, k̄eme uhaan ƚguk k̄eme na nfa. ³⁶ Nalipariin akur kur aban aŝ̄e ƚ̄enkan nawo ƚi b̄ƚoy. ³⁷ Uko wi ƚi kaƚupanan̄, d̄ƚup wa baƚaaƚ b̄ti, nawoon bten. »

† 13:30 K̄eme Umundu wi ƚwoon̄ wi.

14

Bala pfiŋ Yetu

(Maci 26.2-5; Luk 22.1-2)

¹ Ufettu wi ipoom indaŋ na *Ufettu wi Mbuur ŋaduka ŋnuur ŋtëb, kë baŋenjan baweek na *bajukan Bgah bašë la jibi bakdoli mntit kadoo kamob Yetu kafiŋa. ² Baji : « Nwut kado nin uko ulonŋ ŋi ufettu, ji bañaanŋ babi baŋinŋar. »

Ñaaŋ alonŋ ajeëŋ Yetu ukëra ujuŋ ulil pŋëkëñ ŋi bkow

(Maci 26.6-13)

³ Yetu awo du ubeeka wi Betani du katoh ki Timonŋ i bajaanŋ badu namaak bdoo. Wi bawoonŋ ŋi pde, ñaaŋ alonŋ kë ašë bi na ukëra ujuŋ ulil pŋëkëñ ŋi pŋukar pmpoŋi pi banugnuŋ itaka itum. Ukëra mënŋ ubomanaan bko bi bajaanŋ bado nardu abot atam maakan. Afom pa ašë jeeŋ ukëra ŋi bkow bi Yetu.

⁴ Kë bañaanŋ balonŋ bašë wo baanlilani, baŋur ŋuran aji : « We ubaanŋ awo pŋok ukëra pi ba? ⁵ Woli bawaap lah wa baka uko umpelunŋ baluk bi ušubal*, kajej itaka mënŋ kawul bajuuk. » Badee-baŋër ñaaŋ.

⁶ Kë Yetu ašë ji na baka : « Nawutana, we ukaanŋ kë naknoorana ba? Ado uko unuura pa nji. ⁷ Bajuuk, nawo na baka ŋnuur bŋi, nahilan kado baka bnuura, wal wi naknumiinŋ, kë nšë wo mënkwon na an ŋnuur bŋi. ⁸ Ado uko wi ahilanunŋ pdo, adobi ŋu ŋu ukëra ujuŋ ulil pŋëkëñ ŋi uleef naan pa umoy. ⁹ Na manjoonan, dŋupan, dko bŋi di bakŋupunŋ Uŋup Ulil Unuura, baŋup kak uko wi ñaaŋ i adolonŋ, kaleŋna'a.

* **14:5** Uko umpelunŋ baluk bi ŋnuur iŋeen-week ŋyaaŋ ŋwajanŋ.

*Yuda Itkariyot aţu na pwaap Yetu
(Maci 26.14-16; Luk 22.3-6)*

¹⁰ Yuda Itkariyot, alon ʔi banjañan iñeen na batëb aya du baʔenjan baweek pwul baka Yetu. ¹¹ Wi batiinkulun, balilani aʂë hona itaka. Kë aʂë wo ʔi pla jibi akdolun kadoo kawul baka Yetu.

*Baʔaşar Yetu babomandër ufettu wi mnjeeh
(Maci 26.17-25; Luk 22.7-13; Yowan 13.21-30)*

¹² ʔi unuur uteek wi ufettu wi ipoom indaʔ, wi bañaan bajaan bafin ʔkaneel ʔʔenanaan ufettu wi mnjeeh, baʔaşar Yetu baji na a : « ʔun di inaluñ nya ʔbomandër ideena kañah ki ufettu. » ¹³ Ayil wal mënʔ baʔaşarul batëb, aji na baka : « Nayaan du ubeeka, naya kayit na ñiinʔ alon ankuñiin pdunk pi meel : naʔaşana. ¹⁴ Katoh ki akneejuñ, najakan na ajug katoh mënʔ: “Najukan aji : ʔun di meet di akdeenuñ pde pi ufettu na baʔaşarul dawoonʔ?” ¹⁵ Ayuujan meet dhaan du bko duuʔ danwoon na iko yi naknumiin bti, dul di nakyaan kabomandërun ʔhilna ʔde pde pi ufettu. » ¹⁶ Baʔaşarul baya, aban du ubeeka, aʔenk kë iko iwo bti jibi ajakun na baka kë baboman pde pi ufettu.

*Yetu aʔup kë alon ʔi baʔaşarul alun kawaapa
(Maci 26.20-25; Luk 22.14; natenan ʔi Yowan 13.21-30)*

¹⁷ Wi utaakal ubanuñ, Yetu aban na baʔaşarul iñeen na batëb. ¹⁸ Wi baʔoon awo ʔi pde, Yetu aji : « Dʔupan, na manjoonan, alon ʔi an, ankndeen na nji alun kawaapën. » ¹⁹ Bajooʔani, kë andoli aʂë wo ʔi phepara aji : « Woon nji a i? » ²⁰ Kë aʂë ji na baka : « Alon ʔi an baʔaşar naan iñeen na batëb, ankʔuun kañen na nji ʔi praata. ²¹ Aa, *Abuk Ñiinʔ awo kaket

jibi upiitaniin ṭi a ṭi Ulibra wi Naşibaṭi, kē anşaan awula aşē wuṭan. Uhokan lah awo aankbuka. »

Yetu aṭup aji Piyeer aluṅ kapok pme'a
(Maci 26.26-29; Luk 22.17-20,31-34)

²² Wi bakdeen, Yetu ajej kapoom, abeeb Naşibaṭi, akitēş ka, awul baka aşē ji : « Najejan, uleef naan wii wi. » ²³ Abot ajej pnkalame pi poot, wi abeebuṅ Naşibaṭi aba, aşē wul baka badaan, kē badaan bukal bti. ²⁴ Aji na baka : « Pñaak pi naan pii pi, pankntuluṅ pa pntuk pweek maakan, pi Naşibaṭi aṭejanuanuṅ bhoṅar. ²⁵ Dṭupan, na manjoonan, nin mēnkak adaan poot te unuur wi iko bti ikkakun ihalu du Pşih pi Naşibaṭi. »

²⁶ Bayeeh añaamarēn aba, aşē pēn pya du *Pnkun pi Mnoliwera. ²⁷ Yetu aji na baka : « An bti nadukēn, jibi upiituṅ ṭi Ulibra wi Naşibaṭi :
“*Dkob nayafan kafin,*

ḡkaneel ḡaşē ḡawayşēr”✧

²⁸ Kē wi ni kanaṭiin ṭi pkeṭ, djot kadun kayoonkan du Galilay. »

²⁹ Piyeer aji na a : « Woli bañaan bti baya aduku, ni mēnkduku! » ³⁰ Yetu ateema aji : « Na manjoonan dṭupu, na utejan wi, ji uguk udo kahaan uyaaş utēbantēn, iwi, ipok ḡyaaş ḡwajanṭ kaji iimme'ēn. »
³¹ Kē Piyeer aşē taman maakan aji : « Woli ddoo wo i pkeṭ na iwi, nin, mēnkpok kaji mēmme'u. » Kē bukal bti bakak aji haṅ.

Du Gettemaniya
(Maci 26.36-46; Luk 22.40-46)

³² Baban du dko di bajaan bado Gettemaniya kē Yetu aşē ji na baṭaşarul : « Naṭoon ṭi, dya pñehan

✧ 14:27 Fakariya 13.7.

Naşibaţi. » ³³ Ajej na a Piyeer, Yakob, na Yowan aşë jun phaajala na ptiink mnhaj ți uhaaş wi nul. ³⁴ Aji na baka : « Uhaaş wi naan ujooţani, pjooţan pdiţ maakan kë ndo kita ; nadukiin ți nawo bten. »

³⁵ Kë wi ajohariin aya low ntişu, aşë jot ți mboş añehan Naşibaţi, aji woli uhilan lah kawo, mnhaj mankbiiñ mi manlowa. ³⁶ Aji : « Abba†, Paap, iwi inhiniin iko bti, lowaan mnhaj mi ți nji ; uşë uwut kawo uko wi njalun, wi injalun ukdolaniiñ.

³⁷ Yetu akak aşë țink baţaşarul kë bakņoyent, kë aşë ji na Piyeer : « Fimon, inoyent? Inhilan awo bten uwoori uloolan țañ. ³⁸ Nawoon bten nado kañehan nawutna kajot ți kaguuru. Uhaaş wi nan unjal pdo bnuura kë nleefan njaşë wañ uforta. »

³⁹ Akak aya alow baka añehan Naşibaţi awo ți pkakalësh uţup wi aţupun ți kateeku. ⁴⁰ Awugşa akak, aţenk baţaşarul kë bakņoyent, kęş ki baka kadit bņoy, baamme uko wi bakteemulun.

⁴¹ Yetu akak uyaaş uwajantën du baţaşarul aţenk kë bakņoyent aşë ji na baka : « Nanoyentën, nanoorfënan. Uko mënt ubaa. Wal wi *Abuk Ńiint awoon i kawulana ți iñen yi bado buţaan ubani.

⁴² Nanaţiin nja! Natenan, ankwaapnuñ añogi, awii wi. »

Bamob Yetu

(Maci 26.47-56; Luk 22.47-53)

⁴³ Ți dko mënt, wi Yetu ahumuñ kaţiini, kë Yudaţ, anwoon alon ți banjañan iñeen na batëb, aşë wuj na pntuk pi bañaan banwoon na ikej na induk. Baţenan baweek na *bajukan Bgah na bantohi

† 14:36 Abba : Ți uţup uaramayik dawoon Paap.

bayilun baka. ⁴⁴ Yuda, anwaapulun aji na baka, hēnk di di nakmeenun ñaañ mēnt, aji : « I nji kamookun, ula namobana, nawutan kado abuur. » ⁴⁵ Wi abanaañ ban añog Yetu ašë ji na a : « Najukan » ašë mooka. ⁴⁶ Bukundu kē bašë dēpa ti a amoba. ⁴⁷ Alon ti banwoon da apēnan kej atib nalempar naših i baṭeñan, abi fala fal kabaṭ.

⁴⁸ Yetu kē ašë tiini na baka aji : « Dwo nado buṭaan i, kē nado bi pmobēn na ikej na induk? ⁴⁹ Nnuur bti dji kawo na an du Katoh Kaweek ki Našibaṭi kajukan, kē naammobēn. Kē uko wi Ulibra wi Našibaṭi ujakun uwoon kadolana. » ⁵⁰ Kē wal mēnt, baṭašarul bti bašë ti aduka.

⁵¹ Naṭaša alon anguradiin blaañ ṭañ akṭašulun. Bamoba, ⁵² kē ašë wutan blaañ aṭi byiṣu.

*Bañooṭ Yetu du uruha wi bayuday
(Maci 26.57-68; Luk 22.54-55,63-71; natenan ti
Yowan 18.13-15)*

⁵³ Bañooṭ Yetu du uko naših i baṭeñan. Baṭeñan baweek, bantohi na *bajukan Bgah bayit da bti. ⁵⁴ Piyeer kē ašë low du kafet aṭaša te du blay meṭ bi katoh kaweek ki naših i baṭeñan. Aṭo na balemp atēma. ⁵⁵ Baṭeñan baweek na bawayeš bṭup bti bandukiin bala uko utapar Yetu kahilna kado bafiña ašë wo baanwini. ⁵⁶ Baṭum baji batapara kē ṇṭup ṇi baka ṇašë wo ṇaanji ṇayeenkiir. ⁵⁷ Balon baji banaṭa katapara kaji : ⁵⁸ « Nṭiinka kē aji afom Katoh Kaweek ki Našibaṭi, ki iñen yi bañaañ ibomanun, kašë kaniw ti ṇnuur ṇwajanṭ, kalon ki iñen yi bañaañ iwoon iinkboman. » ⁵⁹ Baando tiinkar tiinkar ti uṭup wun.

⁶⁰ Naşih i baţenjan anaţa wal mēnt anaţ  i ptoof pi baka a e hepar Yetu aji : « Iinkhepna  i uko wi ba aaŋ biki baktupun  i iwi i? » ⁶¹ K e ul a e yompa yomp, aanji nin uko ulon. Naşih i baţenjan akak ahepara aji : « Naşiba i i njaan  d eman, iwi iwoon Kritt  Abukul i? » ⁶² Yetu ateema aji : « Nji a. K e na e luŋ kawin n nji *Abuk  iint n o  i kadeenu ki *And mun Maakan. Naluŋ kawina kak ado kabi na inf luŋ yi ba i. »

⁶³ K e naşih i baţenjan a e tow imi a yi nul  aji : « Ndoona we kak bamaar ba? ⁶⁴ Natiink b i k e akar Naşiba i. We wi na aluŋ  i uko wi ba? » K e bukal b i ba e ji aduknaanaa, awo i pke . ⁶⁵ Balon bawo  i pt f era, awuna kaara akoba a e ji na a : « Iwi, Na upar Naşiba i,  upan  naan ankobiin. » K e balemp ba e wo  i pkoba.

Piyeer apok aji aamme Yetu

(Maci 26.69-75; Luk 22.56-62; natenan  i Yowan 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Wi Piyeer awoon  i u eeh, du blay, k e  naa  alon  i balemp biki naşih i baţenjan a e ban. ⁶⁷ Wi awinun Piyeer k e akt ema, a alana a e ji na a : « Iwi kak ibi wo na Yetu i Nataret. » ⁶⁸ K e a e pok aji : « Iji we? M endo me me uko wi inaluŋ p up. » Atool pp n du blay bi bdig [k e uguk u e haan].

⁶⁹  naa  nalemp awina a e wo kak  i pji na banwoon da : « Awo  i baka. » ⁷⁰ K e Piyeer akak apok. Uunjoni k e banwoon da ba e wo  i pji na a : « Iwi, na manjoonan, iwo alon  i baka, idoo wo i utaak wi Galilay. » ⁷¹ K e a e mehna aji na Naşiba i af pa

  14:63 Atow imi a yi nul pyuujna k e adeeba i.

woli aanktup manjoonan, awo ti pji : « Mëmme ñiint i najakuñ hënk. »

⁷² Ti dko mënt kë uguk uşë haan uyaaş utëbantën. Kë Piyeer aşë leş uşup wi Yetu abiin aji na a : « Ji uguk udo kahaan uyaaş utëbantën ipok nyaaş ñwajanţ kaji iimme'en. » Aţi wal mënt, apën bdig awooni.

15

Bañooţ Yetu du kadun ki Pilat

(Luk 23.1-5,13-25; Maci 27.1-2,11-14; natenan ti Yowan 18.28-38)

¹ Wi nfa mambanañ ban kë baţenjan baweek başë ʈo ayit na bantohi, na *bajukan Bgah na bañaan bti biki uruha wi bayuday. Bado kë batan Yetu aşë ñooţa aya wul Pilat. ² Kë Pilat aşë hepar Yetu aji : « Iwi, iwoon naşih i bayuday i? » Kë ateem aji : « Iwi, ijakuñ hañ. » ³ Baţenjan baweek batapara iko itum. ⁴ Pilat kë akak hepara : « Iinka uko ulon uşup i? Iinwin iko yi baktapariin bti? » ⁵ Kë Yetu aanteema teem nin uko ulon, kë Pilat adoo ñonjar.

⁶ Ufettu undoli Pilat aji wutan pa bañaan biki aşıhun nakalabuş i baheparun. ⁷ Kë ñiint alon i ba-jaan bado Barabaat aşë wo ukalabuş, ul na bañaan balon banfinun ñaan wi bakyewlanun ubeeka.

⁸ Pntuk pabi aşë wo ʈi phepar Pilat uko wi ajonun kado baka. ⁹ Pilat aji na baka : « Nañal nwu-tanan naşih i bayuday i? » ¹⁰ Ame kë baţenjan baweek bakuj Yetu, ukaan kë baţija'a. ¹¹ Kë baţenjan baweek başë wuuk pntuk paţep ʈep paji awutan baka Barabaat. ¹² Pilat akak ajej bʈup aşë ji : « We wi nji kadoon keeri na i najaan nado naşih i

bayuday? » ¹³ Kë bakak ahuuran aji : « Pañana! »
¹⁴ Pilat aji na baka : « Buṭaan bhoṅ bi bi adooṅ ba? »
 Kë babaa huurana huuran maakan aji : « Pañana!
 » ¹⁵ Jibi Pilat aṅaluṅ pdo uko unliluṅ pntuk, awutan
 baka Barabaat, aṣë do kë bakob Yetu na itintël, aṣë
 wul baka a bapaṅ.

Bangoli babey Yetu

(Maci 27.27-31; natenan ṭi Yowan 19.2-3)

¹⁶ Bangoli bañoot Yetu du blay bi katoh ki Pilat
 nantuṅa, aṣë du batënt baka bti. ¹⁷ Bawoharëna
 bayeti bjeenkal jud, abot aṣiir iyiw ado ukël aṭu'a
 ṭi bkow*. ¹⁸ Bawo ṭi pnohntëna aji : « Nwulu
 mboṣ, iwi naṣih i bayuday. » ¹⁹ Bakoba ṭi bkow
 na pmul, atëfjëra abot aṅup ṭi kadunul, kawo ji
 badëmana. ²⁰ Wi babenuluṅ aba, bapënan bayeti
 bjeenkal akakana imiṣa yi nul, aṣë pën na a pya
 kapaṅ ṭi krut.

Bapaṅ Yetu

(Maci 27.32-44; Luk 23.26-43; Yowan 19.17-27)

²¹ Baṭu ñiintṅ aloṅ i katim ki Timoṅ, i ubeeka wi
 Kiren ampënnuṅ uṭeeh pkuṅa krut ki Yetu, awo aṣin
 bi Alektandër na Rufut. ²² Bañoot Yetu du dko di
 bajaṅ bado Golgota uwoṅ « Kaheem ki Bkow. »
²³ Bawula poot pi banaakrënuṅ na bko bi bajaṅ
 bado miir kë apok pdaan. ²⁴ Bapaṅa afaaṣiir imiṣa
 yi nul, wi badoluṅ kanuṅ na mnlaak, katenna uko
 wi andoli akyitanaanuṅ.

²⁵ Wi ṅwoori kañeen kalonṅ ṅabanuṅ wi wi ba-
 paṅuluṅ. ²⁶ Bapiitṅ ṭi bkowul duuṭṅ ṭi krut uko
 unṭuunṅ kë bapaṅa, uwo « Naṣih i bayuday. »

* **15:17** Bado hënk anaaman na uko wi Fetar naṣih najeenkal ajaṅ
 aṭu ṭi bkow.

27 Bapaŋa na balat batëb, aloŋ ʒi kadeenu ki nul, aloŋ ʒi kamayu. [28 Kë hënk di di uko upiitun ʒi Ulibra wi Naşibaʒi udolaniin, uji : « *Banaakrëna na bado buʒaan.* »]

29 Banktëpuŋ bakar karana aşë bët bëtan ikow aji : « Mbeeh, mënt ʒi ijakun aji iwat Katoh Kaweek ki Naşibaʒi kaşë kaniw ka ʒi ŋnuur ŋwajanʒ i? 30 Heliin ʒi kruʒ, ibuuran uleefu. » 31 Baʒeŋan baweek kak na *bajukan Bgah banaakiir abeŋa aji : « Abuuran baloŋ aşë wo aanhil pbuuran uleeful! 32 Aanwo Krittü naşih i Itrayel i? Aheliin keeri hënkun ʒi kruʒ ŋwin, ŋşë ŋfiyaar. » Biki bapaŋun na a bado kara kak.

Pkeʒ pi Yetu

(Maci 27.45-56; Luk 23.44-49; natenan ʒi Yowan 19.28-30)

33 ʒi udiin unuur, unuur umara mara awunana, kë bdëm başë wala ʒi umundu bti, ado ŋwoori ŋwajanʒ. 34 ʒi ŋwoori ŋwajanʒ ŋi pnak, Yetu kë aşë do pdiim aji : « Eloy, Eloy, lama tabaktani » uwoon: « *Naşibaʒi i naan, Naşibaʒi i naan, we ukaan kë iwutën?* » 35 Baloŋ banwoon da, wi batiinkulon, baji : « Natiinkan, adu *Eli. » 36 Aloŋ aʒi, atoop kalëmënt kantanon ʒi pmul ʒi poot ptaaktaan, awula adaan, aşë ʒi : « Nayoonkan, ŋten me Eli abi kawalana. » 37 Kë Yetu aşë do pdiim pweek aşë jëmşã. 38 Blaañ bkëm maakan banjaan baneenan bañaan pneej du dko dyimanaan maakan di Katoh Kaweek ki Naşibaʒi batowa ʒi ptoof. 39 Naweek i bangoli iñeen-week aloŋ anaʒ wal mënt ataŋ na

☆ 15:34 Kañaam 22.2.

Yetu. Wi awinun jibi ajëmşiiñ, aşë huuran aji : « Ñiint i awo na manjoonan Abuk Naşibaţi. »

⁴⁰ Uka kak baat balon bannañun alow aşë ten, bi Mariya i utaak wi Magdala, Falome, Mariya anin Yakob nampoţi na Yotet, bawo ti bakan mënţan. ⁴¹ Baat mënţan bajaan babi kaşaş Yetu kabot kaţenka wi awoon du Galilay. Baat batum kak bampayiiñ na a du ubeeka wi Yerutalem bawo da.

Umoy wi Yetu

(Maci 27.57-61; Luk 23.50-56; natenan ti Yowan 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Utaakal ukeţ udo bi ban, kë ñiint alon i katim kawoon Yotef, anwoon i ubeeka wi Arimati aşë bi. Awo ñaan antiinkaniin ti uruha wi bayuday, awo ti pyoonk ubi wi Pşih pi Naşibaţi. Aya na mnter ahepar Pilat puum pi Yetu wal mënţ tiki unuur mënţ uwo wi pbomandër pa unuur wi pnoorfën. ⁴⁴ Pilat aņonar kë Yetu adobi keţ, wi wi aşaan adu naweek i bangoli iñeen-week, ahepara me ujoni, wi akeţnun. ⁴⁵ Wi ateemulun, kë aşë dinan Yotef ajej puum. ⁴⁶ Yotef anug blaañ bi ifaal, awalan puum pi Yetu ti krut aşë bootan pa na ba, aya bëkan pa ti bhër bi bajipun ti kaban ki plaak. Ado kë bakël plaak pweek ti plëman pi bhër. ⁴⁷ Mariya i utaak wi Magdala na Mariya anin Yotet baten dko di babëkanulun bnuura.

16

Baat baţenk bhër kë bawo bjint

(Maci 28.1-10; Luk 24.1-10; natenan ti Yowan 20.1-10)

¹ Wi *unuur wi pnoorfën wi bayuday uţëpuŋ, Mariya i utaak wi Magdala, Falome na Mariya anin Yakob banug ukëra ujuŋ ulil pţëkëñ katul tulan ţi puum pi Yetu. ² Ţi unuur unţaşuŋ unuur wi pnoorfën, na nfa kub wi unuur upënuŋ, kë başë ya du bhër bi Yetu. ³ Balaţar aji : « In abaaŋ aya kakëlun plaak panwoonŋ ţi plëman pi bhër ba? »

⁴ Kë wi başaaŋ akat këş aşë win plaak pandëmuŋ maakan kë pakëlanaa. ⁵ Baneej du bhër aşë win ţi kadeenu ki baka naţaşa alon anwohariiŋ kamişa kafaatal kë aţoo, kë başë lënk maakan.

⁶ Aji na baka : « Naklënk, nala Yetu i Nataret, i bapanuŋ: anaţa ţi pkeţ, aanwo ţi. Natenan dko di bapiinţanuluŋ. ⁷ Nayaan naji na Piyeer na baţaşarul bandukiinŋ: “ajotan kadun du Galilay, dul di nakwinnuluŋ jibi abiiŋ aţupan.” »

⁸ Bapën du bhër aşë ţi, ŋleef ŋaki na baka, kë babot aŋoŋar maakan, palënk pi balëkuŋ paţu kë baanţup nin ŋaaŋ uko ulonŋ te ado ban katoh.

Yetu apën awinana wi anaţiinŋ ţi pkeţ

[⁹ Yetu anaţa ţi pkeţ na nfa mi unuur unţaanuŋ unuur wi pnoorfën. Apën awinana duna ţi Mariya i utaak wi Magdala, i abiiŋ apënan ŋntaayi paaj na ulonŋ. ¹⁰ Aya aţup uko mënţ bambiiŋ awo na Yetu banwoonŋ wal mënţ ţi puum awooni. ¹¹ Wi batiinkuŋ kë anaţa ţi pkeţ, kë ul abot awina, baanfiyaara.

¹² Wi uko waŋ uţëpuŋ, Yetu apën awinana awo ji ŋaaŋ nampaţi ţi baţaşarul batëb bankyaanţuŋ aya du ufëţ unwoonŋ du uţëeh. ¹³ Bukuŋ mënţan bakak aţup bandukiinŋ uko wi bawinuŋ, kë baanfiyaar baka kak.

¹⁴ Yetu abaañsaan apën awinana ti banjañan iñeen na aloolan wi baṭoon ti umeeṣa pa pde, aṅoman na baka ti uko wi bawoon baanfiyaari na ti pdënem pi nḥaaṣ ni baka tiki wi anaṭiin ti pkeṭ aṣë pën awinana, baanfiyaar banwinuluṅ.

¹⁵ Akak aji na baka : « Nayaan ti umundu bti naṭup Uṭup Ulil Unuura bañaan bti biki umundu.

¹⁶ Ankfiyaaruṅ kabot kayeenk batitmu abuur, kë anwoon aankdi pfiyaarën aduknaana. ¹⁷ Iko yi ikyuujun kë bafiyaari : Baluṅ kado kadook nṅtaayi ti katim ki naan. Baluṅ kaṭiini nṅup nḥyaanṭ. ¹⁸ Bajej nḥpula ti iñen yi baka. Woli badoo daan bnunk bankfiṅaruṅ, nin uko ulon uunkdo baka. Bapaf bamaakal iñen kajeban baka. »

¹⁹ Wi Yetu Ajugun aṭiiniin aba, aṣë deenana baṭi, aṭo ti kañen kadeenu ki Naṣibaṭi. ²⁰ Kë baṭaṣarul baṣë ya du dko bti aṭup Uṭup Ulil Unuura. Ajugun alemp na baka abot ayuuj kë uko wi baktupuṅ uwo manjoonan na iko iñonjarënaan yi bakdolun.]

Ulibra wi Naşibaṭi
New Testament and Shorter Old Testament in
Mankanya

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mankanya

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mankanya

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 30 Dec 2021

a40dd8c3-0687-5ed7-bd1a-ef16ae8e3b9c